

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

קובץ
**הערות
התמימים
ואנ"ש**
בית משיח - 770

עיונים וביאורים בתורת
כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א
בענייני גאולה ומשיח, בנגלה ובחסידות

גליון תקב
ש"פ תבוא ה'תש"פ

קי"ח שנה להולדת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א
שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים לבריאה

י"ל ע"י מערכת "הערות התמימים ואנ"ש בית משיח 770"

•

הקובץ הבא י"ל אי"ה לקראת שבת ש"פ האזינו - שבת שובה
הערות ניתן לשלוח עד ליום ד' - ד' תשרי, לכתובת המערכת

או בתיבת הערות שבצד ספריית גאולה ומשיח ב-770

דואר אלקטרוני: heores770@gmail.com

מס' טלפון : 770.307.8550

המעוניין להקדיש לזכות / לע"נ וכיו"ב, נא לפנות לכתובת הנ"ל

פתח דבר

בשבח והודי' להשי"ת הננו מוציאים לאור את "קובץ הערות התמימים ואנ"ש בית משיח – 770", גליון תקב.

הקובץ כולל הערות והארות בכל מקצועות התורה: נגלה, חסידות, הלכה ומנהג, וענין שהזמן גרמא: עניני גאולה ומשיח, ובפרט בתורתו של משיח – "מאמרים ולקו"ש של נשיא דורנו" – כ"ק אד"ש מה"מ.

בתחילת הקובץ הבאנו 'פרסום ראשון' מכת"ק כ"ק אד"ש מה"מ, אשר ראיית 'דבר חדש' בודאי תעורר ביתר שאת את החביבות המיוחדת בלימוד תורת כ"ק אד"ש מה"מ.

קובץ זה יוצא לאור גם בקשר ליום הבהיר ט"ו אלול, בו ימלאו קכ"ג שנה להתייסדות ישיבת תומכי תמימים ליובאוויטש, שמיוחדת בכך שמשלבים בה לימוד הנגלה עם לימוד תורת החסידות במזיגה נכונה.

• • •

קובץ זה כשמו כן הוא, הערות התמימים ואנ"ש של בית-משיח 770, ומהווה שופר של תורה לבית חיינו, בית המשולש, בית תורה, תפילה וצדקה.

דומה כי אין צורך לבאר את המעלה החשובה והיקרה בהוצאתו לאור של קובץ זה ובאופן של הדרת מלך, אשר כל כולו אומר כבוד לאבינו מלכנו ומפרסם בשער בת רבים שבתו, בית רבינו, מהווה מגדלור של תורה, ומוסיף בכבודה של ליובאוויטש כולה בכל רחבי העולם.

אי לכך באנו בבקשה נפשית לכל אחינו ורעינו אנ"ש והתמימים, חסידי חב"ד ליובאוויטש אשר קולמוס הכתיבה בידם, ושייכים להעלות הערות והארות על הכתב – וע"פ דברי כ"ק רבינו הזקן באגה"ק סי' כ"ו כל אחד

ואחד שייך לזה – להשתתף עמנו בכתיבת חידושי-תורה על מנת להוסיף בכבודו ויקרו של מלכנו.

כמו כן נבקש את כל אחד ואחד מקוראינו, אשר כבודו של כ"ק אד"ש מה"מ ודאי יקר ללבו, להטות שכם לפרסום והפצת הקובץ בין מכריו וידידיו, על מנת ששייג את אחת ממטרותיו החשובות – כתביעת כ"ק אד"ש – להוסיף בכבודה של ליובאוויטש בעולם התורה והחסידות.

• • •

קובץ זה, כשאר קובצי ההערות, יוצא לאור על ידי מערכת הערות התמימים ואנ"ש שעל ידי תלמידי ישיבת תומכי תמימים ליובאוויטש המרכזית, הזוכים לחסות בצלו של מלך בבית חייו, ונדפס לזכות כלל התלמידים ובפרט תלמידי ה"קבוצה" דשנה זו – ה'תש"פ, שיזכו להתקשר באילנא דחיי במחשבה דיבור ומעשה.

ונזכה תיכף ומיד ממש, אשר ביום סגולה זה נזכה לביטול כל ההעלמות והסתרים ונחזה שוב ב"אור פני מלך חיים" באופן ד"לא יכנף עוד מוריך", בהיגלות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א תיכף ומיד ממש.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

המערכת

ימות המשיח, יום שישי עש"ק פ' תבוא ט"ו אלול
קכ"ג שנה להתייסדות ישיבת תומכי תמימים ליובאוויטש
שבועים שנה לנשיאותו של כ"ק אד"ש מה"מ
ה' תהא שנת פדות

תוכן העניינים

דבר מלכות

- 7.....חיילי בית דוד
9.....פרסום ראשון

גאולה ומשיח

- 10.....ההבדל בין הלכות תשובה להלכות מלכים בענין השכר
13.....לא ילמדו עוד איש את רעהו
15....."להכריז ולהודיע ע"ד מציאותו של השופט"
17.....הערות קצרות בשיחות הדבר מלכות
26.....שוטרים לע"ל

תורתו של משיח

- 28....."אל תשנו מנהג אבותיכם"
28.....הדלקת הנרות במוצאי זאת חנוכה
29....."שמחה בטהרה" - כיצד?
33.....חשיבות מפתח גשמים בפ"ע
34.....ענינו של בעל בחירה
43....."שופט ונביא בכל דור"

נגלה

- 45....."רש"י לשיטתו - פשוטו של ש"ס"
47....."אחי' השילוי לוי הי'" (גליון)

הלכה ומנהג

- 49....."על כיסוי הדם בעפר" – נוסח ברכת כיסוי הדם

חסידות

- 52.....ב' מטרות בברכת "ויתן לך"
54.....ביאור ויישוב לשון הזוהר

דבר מלכות

חיילי בית דוד

תלמידי הישיבה נקראים "תמימים" ע"ש שלומדים "תורת ה' תורה הנגלית ותורת החסידות תמימה", ולא עוד אלא שהלימוד דפנימיות התורה הוא בהבנה והשגה "כלימוד הסוגיות בנגלה דתורה", ששכל האדם מתייחד עם השכל דפנימיות התורה ב"יחוד נפלא שאין יחוד כמוהו ולא כערכו נמצא כלל בגשמיות" (כולל גם ש"והיו לבשר אחד" שבנישואין), מעין ודוגמת והכנה להמעמד ומצב דימות המשיח ש"יהיו כל ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים וישיגו דעת בוראם כו".

וגם (ולכן) נקראים "חיילי בית דוד" שמנצחים את המעמד ומצב ד"חרפו עקבות משיחך", ופועלים התגלות וביאת משיח בן דוד באופן ד"ברוך ה' לעולם אמן ואמן", כלשון הכתוב בסיום וחותרם מזמור פ"ט בתהלים.

ולהעיר שתקופה זו (שמתוארת בסיום מזמור זה) נסתיימה כבר לאחר מעשינו ועבודתינו במשך ארבעים שנה מהסתלקותו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שנתיסוף בהפצת המעיינות חוצה באופן ש"נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע", ועתה עומדים בתקופה השייכת למזמור צדי"ק, שסיומו וחותרו בפסוק "ויהי נועם ה' אלקינו עלינו גו' ומעשה ידינו כוננהו", ש"תשרה שכונה במעשה ידיכם", שזהו תשלום השכר על כללות מעשינו ועבודתינו.

(משיחת ש"פ תצא ה'תנש"א)

השלימות ד"תבוא אל הארץ" (וקיום מצות ביכורים בפשטות) תהי' בגאולה האמיתית והשלימה, כפי שהי' "כימי צאתך מארץ מצרים", כמדובר בפרשת ביכורים.

כיון שזהו ענין הכי עיקרי שהזמן גרמא – כי ע"פ כל הסימנים היתה הגאולה צריכה לבוא כבר לפני זמן רב – מובן שה"וענית ואמרת לפני ה' אלקיך", ובפרט בחודש אלול כאשר "רשאין כל מי שרוצה להקביל פניו והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם" – צריכה להיות במיוחד הבקשה (בקול רם) "עד מתי"? ...! שתבוא כבר הגאולה בפועל ממש!

והיות שה"וענית ואמרת" בא מיהודי – שהוא "ביכורים" לה', "כולא חד" עם הקב"ה, וה"וענית ואמרת" נאמר "לפני הוי' אלקיך" (כולל בפירושו לפני – בפנימיותו, כנ"ל) – מובן שה"וענית ואמרת" יש בכחו להביא את הגאולה בפועל [כפי שה"ונצעק אל ה'" בגלות מצרים "וישמע ה' את קולינו גו' ויוציאנו ביד חזקה גו' ויביאנו גו' ויתן לנו את הארץ הזאת"], עד יתירה מזה – ש"טרם יקראו ואני אענה": היות שישנה המציאות דקורא (יהודי), והוא נמצא במצב ד"יקראו", אין הקב"ה ממתין עד שתהי' הקריאה בפועל, אלא "טרם יקראו ואני אענה".

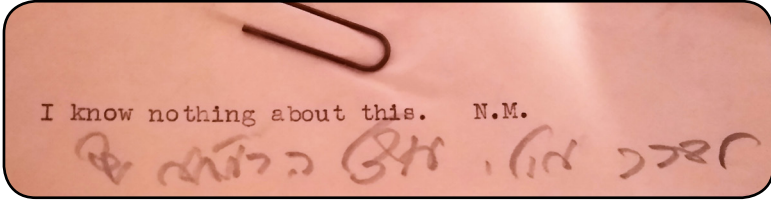
ואע"פ שידוע פתגם רבותינו נשיאינו (שנדפס ומפורסם), ש"לא ברצוננו הלכנו לגלות ולא ברצוננו נצא מהגלות, אלא ברצון ה' כו'" – הרי זה מדובר כפי שיהודי נמצא עם הרצון הפרטי שלו ("רצוננו", שהוא נפרד ח"ו מרצון ה') בעולם הזה הגשמי בעובדין דחול וכו'; אבל כפי שיהודי הוא "חד" עם קוב"ה, ובפרט בחודש אלול (שאז יש מצב ד"אני לדודי ודודי לי") אין לו את רצונו הפרטי, אלא בלשון המשנה – "עשה רצונו כרצונך כדי שיעשה רצונך כרצונו" – רצונו של הקב"ה הוא רצונו של יהודי ורצונו של יהודי הוא רצונו של הקב"ה – יש בכחו של יהודי ל(פעול שהקב"ה י) בטל את הגלות ולהביא את הגאולה תיכף ומיד ממש!

(משיחת ש"פ תבוא ה'תנש"א)

פרסום ראשון

מוגש בזה כתב יד קודש כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א,
בפרסום ראשון

מדובר ככל הנראה בשאלה שהפנה המזכיר הרה"ח ר' ניסן
מינדל לכ"ק אד"ש מה"מ: i know nothing about this. N.M.

(אינני יודע על זה דבר. נ.מ. [ניסן מינדל])

וכתב על כך כ"ק אד"ש מה"מ: "לברר אצל הרמח"א שיי".
ובפשטות מדובר אודות הרב חיים מרדכי אייזיק חודקוב ע"ה,
מזכירו של כ"ק אד"ש מה"מ.

אמנם בכתי"ק זה ישנו דבר פלא - אשר כ"ק אד"ש מה"מ כותב
את שמו של הרב חודקוב ע"ה בסדר הפוך - במקום "הרחמ"א"
(חיים מרדכי אייזיק) כותב "הרמח"א" (מרדכי חים אייזיק).

ונבקש מכל היודע ביאור בזה, להודיענו על מנת לפרסם זאת
בגליון הבא אי"ה.

גאולה ומשיח

ההבדל בין הלכות תשובה להלכות מלכים בענין השכר

הת' דוד שי' אקסלרוד
תות"ל המרכזית - 770 בית משיח

א

כותב הרמב"ם בהלכות תשובה: "הבטיחנו בתורה . . שיסיר ממנו כל הדברים המונעים אותנו מלעשותה כגון חולי ומלחמה ורעב וכיוצא בהן. וישפיע לנו כל הטובות המחזיקות את ידינו לעשות התורה . . כדי שלא נעסוק . . בדברים שהגוף צריך להן אלא נשב פנויים ללמוד בחכמה וכו'".

ובאופן שונה קצת, כותב הרמב"ם בהלכות מלכים: "ובאותו הזמן לא יהי' שם לא רעב ולא מלחמה ולא קנאה ותחרות. שהטובה תהי' מושפעת הרבה וכל המעדנים מצויין כעפר ולא יהי' עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד".

ואחד החילוקים הכלליים בין ב' לשונות הרמב"ם, הוא, שבהלכות תשובה מתאר הרמב"ם שלעתיד לבוא לא יהיו שום דברים המעכבים ומונעים לעבודת ה' ("כגון חולי ומלחמה ורעב וכיוצא בהן"), ויהיו כל הדברים הנצרכים בשביל לעבוד את ה' כדבעי.

ובהלכות מלכים מבאר הרמב"ם, שלא זו בלבד שלא יהי' שום דבר המונע ומעכב לעבודת ה', אלא יתירה מזו - שיהי' גם תענוגים גשמיים נוספים בתורת שכר על עבודתנו בגלות ("שהטובה תהי' מושפעת הרבה וכל המעדנים מצויין כעפר כו'").

ולכאורה צריך להבין:

ידוע מה שמבאר כ"ק אד"ש מה"מ ב'הדרן' תשמ"ט, את ההפרש הכללי בין הלכות תשובה להלכות מלכים, שבהלכות תשובה מדבר הרמב"ם אודות ימות המשיח כפי שנראה בהסתכלות של זמן הזה, ובהלכות מלכים מדבר אודות ימות המשיח בהסתכלות של ימות המשיח.

והנה אחת המעלות שתהי' בימות המשיח היא שעבודת ה' תהי' באופן מושלם, שהשלימות בזה היא כפי שכותב הרמב"ם: "העובד מאהבה עוסק בתורה ובמצוות והולך בנתיבות החכמה לא מפני דבר בעולם. . . אלא עושה האמת מפני שהוא אמת". היינו שתכלית העבודה היא העבודה לשמה (ולא בשביל לקבל איזה שכר).

וכפי שמבאר כ"ק אד"ש מה"מ' שבדברי הרמב"ם: "ולא יהי' עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד" שבהלכות מלכים, מרומז שלעתיד לבוא יהי' השלימות בלימוד התורה שיהי' לימוד התורה לשמה, ובלשונו הק':

"עפ"ז יש לבאר ג"כ הוספת הרמב"ם תיבת "בלבד" . . . כלומר: לא זו בלבד שלא יהי' שום עסק אחר . . . מלבד העסק "לדעת את ה'", אלא עוד זאת, שהעסק ב"לדעת את ה' עצמו יהי' באופן ד"לדעת את ה' בלבד". היינו: לא בשביל מטרה אחרת - גם מטרה קדושה . . . כ"א אך ורק לשם ידיעת והשגת התורה בלבד, לימוד התורה לשמה - לשם התורה עצמה".

וממשיך שם ומשוה זאת לדברי הרמב"ם לעיל אודות כללות עבודת ה': "ע"ד ביאור הרמב"ם בעבודת ה' לשמה . . . שזהו רק כ"שעושה האמת מפני שהוא אמת", ולא בשביל איזו תכלית אחרת . . .".

ועפ"ז לכאורה הי' מתאים יותר שבהלכות מלכים, כאשר ההסתכלות היא הסתכלות של ימות המשיח, לא יוזכר כלל השכר שמקבלים על העבודה, שהרי אז לא ירצה אף אחד בהשכר, ויעברו את ה' לשמה.

ומאידך, בהלכות תשובה, הי' מתאים לכתוב את השכר שיקבלו ישראל לע"ל, כיון שבהסתכלות של זמן הזה, שעדיין לא הגענו לשלימות העבודה, יש חשיבות גם להשכר.

וא"כ צריך להבין א"כ מדוע כותב הרמב"ם בדיוק הפוך - בהלכות

תשובה רק אודות הסרת הדברים המונעים ומעכבים מעבודת ה', ובהלכות מלכים אודות השכר שיקבלו ישראל על העבודה.

ב

ויש לבאר זה, ובהקדים מה שמבאר כ"ק אד"ש מה"מ בדבר מלכות ש"פ תצא תנש"א, שמקשה על המבואר בחסידות אודות דברי רש"י בהתחלת הפרשה, על הפסוק "כי תצא למלחמה" - "במלחמת הרשות הכתוב מדבר", ומבואר בחסידות שהמדובר במלחמה זו הוא על מלחמת האדם בעבודת ה' בעוה"ז. ומקשה כ"ק אד"ש מה"מ דלכאורה עבודת האדם בעוה"ז הוא חובתו, ולשם כך נברא, ומדוע זו "מלחמת רשות"?

וממשיך ומקשה עוד על כך שעל העבודה בעולם מקבלים בני"ש שכר - דלכאורה הם חייבים לעבוד עבודתם, ומדוע שיקבלו שכר על כך?

ומבאר, דמצד מציאותם האמיתית של ישראל שהם למעלה מהעולם, ו"במי נמלך בנשמותיהם של צדיקים", עבודתם של ישראל היא באופן של "רשות", עיי"ש בארוכה.

והיוצא מביאור נפלא זה, הוא, שכללות ענין השכר הוא ענין שתלוי (ומגיע בגלל) עצם הנשמה דישראל המושרשת בעצמות.

ועפ"ז מובן מדוע כותב הרמב"ם בהלכות מלכים דוקא את ענין השכר (אף שבפשטות ה' מתאים יותר לכתבו בהלכות תשובה כנ"ל):

בהלכות מלכים ההסתכלות היא הסתכלות של ימות המשיח, והיות שבימות המשיח יתגלה מציאותם האמיתית של ישראל שהם מושרשים בהעצמות - לכן דוקא אז ישנו ענין בהשכר, שמגיע דוקא בגלל עצם הנשמה דישראל כנ"ל, ולכן כותב הרמב"ם בהלכות מלכים את ענין השכר; אמנם בהלכות תשובה, ששם ההסתכלות היא באופן דוה"ז, לא מתאים לכתוב אודות ענין השכר, כיון שבהסתכלות דוה"ז העבודה היא באופן של חובה, שלא מגיע על כך שכר. וק"ל.

לא ילמדו עוד איש את רעהו

הנ"ל

א

בהל' תשובה (פ"ט ה"ב) כותב הרמב"ם וז"ל: "לפי שבאותן הימים תרבה הדעה והחכמה והאמת שנאמר כי מלאה הארץ דעה את ה' ונאמר ולא ילמדו איש את אחיו ואיש את רעהו ונאמר והסירותי את לב האבן מבשרכם מפני שאותו המלך שיעמוד מזרע דוד בעל חכמה יהי יתר משלמה ונביא גדול הוא קרוב למשה רבינו ולפיכך ילמד כל העם ויורה אותם דרך ה'".

והיינו, שמביא ג' פסוקים כראי' לכך, שבימות המשיח ידעו כולם את ה', ובאופן המופלג ביותר.

והנה בהל' מלכים (פ"ב ה"ה) שמדבר ממש באותו נושא, ריבוי הדעה את ה' שיהי' בימות המשיח מביא רק פסוק אחד כראי' וז"ל: "ולא יהי' עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד ולפיכך יהיו ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים וישיגו דעת בוראם כפי כח האדם שנאמר כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים".

היינו, שמביא רק את הפסוק "כי מלאה הארץ דעה את ה'", ולא מביא את הפסוקים "לא ילמדו איש את אחיו" ו"והסירותי".

ויש לדייק, מדוע בהלכות מלכים לא מביא את הפסוקים שהובאו בהל' תשובה, ונתעכב לקמן לבאר בנוגע לפס' "ולא ילמדו".

דהנה ב'הדרן' תשמ"ט² מבאר בזה וז"ל: ועפ"ז יומתק שבסיום ספרו לא הביא הרמב"ם הכתוב "ולא למדו איש תא אחיו ואיש את רעהו" שהביאו בהל' תשובה – כי, השלימות האמיתית דימות המשיח (אודותי' מדבר בהל' מלך המשיח) תהי' באופן של הליכה מחיל אל חיל, כולל גם ע"י שילמדו איש את אחיו ואיש את רעהו".

וצריך להבין: הלא כל חידושו של הפסוק, הוא שלא יצטרכו ללמד, מצד

הריבוי והשפע של ידיעת ה' שיהי' בעולם, ובלשון המצו"ד: "לא יצטרכו עוד ללמד איש את רעהו ולזרו לאמר דעו את ה' כי כולם מעצמם ידעו אותי מן הקטנים עד הגדולים". ומהו כוונת דבריו הק' שחלק מהשלימות שעלי' מדובר בהל' מלכים, היא שאכן "ילמדו . . איש את רעהו"?!

ב

ויובן בהקדים, המבואר ב'הדרן' על מסכת תענית³ בנוגע למאמר הגמרא "עתידי הקב"ה לעשות מחול לצדיקים והוא יושב ביניהם בג"ע וכל אחד ואחד מראה באצבעו שנאמר ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה קוינו לו ויושיענו זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו".

שמבאר בזה כ"ק אד"ש מלך המשיח שישנם שני אופנים בשלום ובאחדות שבין הצדיקים, וז"ל (בתרגום ללה"ק):

א. אע"פ שכל צדיק שונה מהשני בעבודתו ובמדריגתו – אבל היות שהקב"ה "יושב ביניהם", שאצל הקב"ה כל חילוקי המדריגות אינם בסתירה זה לזה, אזי הוא ב"ה "עושה שלום במרומיו" ביניהם, שכל הצדיקים, עם כל החילוקים ביניהם יעמדו בהתאחדות כולם יחד (במחול אחד).

ב. ישנה השפעה והתכללות אחד עם השני, כל אחד משפיע מעבודתו ומדריגתו בשני, עד שנעשית התכללות והתאחדות גמורה בין כל חילוקי המדרגיות של הצדיקים.

ומבאר שם באריכות מחלוקת רש"י ותוס' שם, ע"פ פנימיות הענינים, ומבאר שם ש"מחול" - עיגול, מרמז על בחי' בלי גבול "שאינן לו סוף". דהיינו, התגלות הנקודה העצמית שמצידה מתבטלים כל חילוקי המדרגות הפרטיים של הצדיקים.

ומסיים: "וי"ל שרש"י לומד, שכך יהי' רק בתחילת הזמן דלעתיד; אבל אחרי זה יתגלה האחדות האמיתית שמצד העצמות, שעצמות הינו נושא את כל ההפכים כאחד. ומצד גילוי זה, התכללות של כל מדריגות הצדיקים . . בשלום ואחדות אמיתית".

כלומר, בתחילת ימות המשיח, תתגלה הנקודה העצמית שמצדה

(3) לקו"ש חי"ט ע' 80 ואילך.

מתבטלים חילוקי המדרגות הפרטיים, ולאח"ז מתגלה "עצמות" ממש שיחד עם התגלות הנקודה העצמית, יתגלו גם המדרגות הפרטיות של כל צדיק ועד ש"משפיע מעבודתו ומדריגתו בשני".

ועפ"ז י"ל בדא"פ שכוונתו בהערה דלעיל היא, שבהל' תשובה שמתאר את ימות המשיח מצד "הסתכלות" של זמן הגלות, מביא את הפסוק "ולא ילמדו", כי מדבר על הדרגה של תחילת הגילוי לע"ל, שכאשר תתגלה הנקודה העצמית, יתבטלו החילוקים, וממילא אין צורך (ואין אפשרות ל) "ילמדו איש את רעהו" כפשוט.

אמנם בהל' מלכים אינו מביא פס' זה היות ששם מדבר על "השלימות האמיתית דימות המשיח" – על גילוי עצמות בזמן מאוחר יותר, שמצדו עדיין נשארים המעלות הפרטיות של כל צדיק וכל אחד, וממילא אדרבה ניתן וצריך שיהי' "ילמדו . . איש את רעהו" וזהו המעלה הנפלאה ביותר.

"להכריז ולהודיע ע"ד מציאותו של השופט"

הת' יוסף שי' הלוי סגל
'קבוצה' - 770 בית משיח

א

בשיחת דבר מלכות ש"פ שופטים תנש"א מבאר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א את הייעוד דלע"ל⁴: "ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועציך כבתחלה", ומבאר כי "אוחזים עתה כבר בזמן של קיום היעוד "ואשיבה שופטיך גו' ויועציך", ויתירה מזה: כבתחילה: כבר ישנה ההתחלה בזה".

ומבאר שם מספר חילוקים בין ייעוד זה, לבין הציווי בתחילת פרשת שופטים: "שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך", ומהם: שבציווי התורה נאמר "שופטים ושוטרים תתן לך", משא"כ בלשון היעוד נאמר רק "ואשיבה שופטיך", ולא מוזכר שוטרים. ולאידך: נוסף הלשון והענין "ויועציך".

(4) ישעי' א, כו.

ומבאר זאת בהמשך השיחה, שזהו שלע"ל לא נאמר שיהיו "שוטרים", הוא מכיוון שענין השוטרים הוא רק סיוע להשופטים, שאם השופט אינו יכול לבצע את משפטו בפועל, צריכים לשוטרים. אבל אין זה ענין הכרחי לענין המשפט, שיכול להתקיים בפועל גם ללא שוטרים, כאשר המצב והזמן הוא כתיקונו, שאין צריכים לזה (כפי שיהי' לע"ל).

וזה שהציווי בתורה כולל גם "שוטרים", הוא כיון שזהו ציווי לדורות המדבר על כל הזמנים וכל המצבים, במילא צריכים ציווי על שוטרים, במצב שנדרש שיקבלו את הדין בדרך כפי'.

ובהע' 23 מוסף כ"ק אד"ש מה"מ ומבאר שאכן יהיו שוטרים גם לע"ל, אלא שבאופן שונה, ובלשונו הק':

"אלא די ש לומר, דכיון שכל עניני התורה הם נצחיים – גם לע"ל יהי' הענין ד"שופטים ושוטרים תתן לך בכל שערין", אלא שאז יהיו שוטרים אך ורק למעליותא – להכריז ולהודיע ע"ד מציאותו של השופט. או בכדי לסייע לבנ"י בקיום עניני ב"ד".

והקשו בכו"כ קבצים, על הדוגמא הא': דלכאורה לע"ל השופט יהא גלוי ומפורסם לכל, שהרי השופט הוא מלך המשיח (כפי שמביא כ"ק אד"ש מה"מ במפורש בהמשך השיחה דקאי על נשיא דורנו, שופט דורנו ויועץ דורנו, ובהתוועדות² אף מוסיף "שזהו ענין דגואל ראשון הוא גואל אחרון!"). ומה שייך א"כ לפרסם ולהודיע עליו, והרי כולם ידעו מיהו?

ב

ואולי יש לומר הביאור בזה עכ"פ בדרך אפשר:

בהנחה הבלתי מוגה מההתוועדות, כאשר מבאר כ"ק אד"ש מה"מ ענין זה – תפקיד השוטרים לע"ל - מוסיף ביאור בזה, וזלה"ק:

"אלא שצריך להיות גם הענין ד"שוטרים" דאף שאין צורך בשוטר כדי – לכפות את האדם כנ"ל, מכל מקום השופט צריך לשוטר לצדו – לכבוד וכו".

כלומר, משמע במפורש שחלק מתפקיד השוטרים לע"ל, יהא להיות

(5) בהנחה הבלתי מוגה - שיחו"ק, התוועדות קודש ש"פ שופטים, סי"ב.

לצדו של השופט, כלומר, לכבוד – כנהוג בעולם שלכל אדם חשוב, ישנו שוטרים שעומדים לצדו כמשמר של כבוד.

ואולי י"ל שזהו הפשט בהע' הנ"ל בלשון כ"ק אד"ש מה"מ: "להכריז ולהודיע ע"ד מציאותו של השופט" – שאין הכוונה שיעברו ויפרסמו עליו, שהרי (כנ"ל) נשיא דורנו מה"מ שיל"ו יהא ידוע לכל באי עולם –

אלא יעמדו לצדו למשמר של כבוד, שבזה יכריזו ויודיעו ויהא ניכר לכל ע"ד מציאותו – שזהו השופט וזהו כבודו הראוי לו.

וכל זה הוא בדא"פ בלבד, ועצ"ע, ואשמח לשמוע דעת הקוראים בזה.

הערות קצרות בשיחות הדבר מלכות (ש"פ ראה, ש"פ שופטים, ש"פ תבוא תנש"א)

הת' מנחם מענדל שי' ששון
'קבוצה' - 770 בית משיח

בד"מ ש"פ ראה תנש"א מבאר כ"ק אד"ש מה"מ שסגנון הגישה של היהודי לאופן העבודה של חודש אלול – "אני לדודי ודודי לי" – צריך להיות באופן שמכיר במעלתו העצמית והפנימית המאוחדת בתכלית עם "אנוכי מי שאנוכי" וממילא כללות הגישה של עבודת ה'מטה' נעשית מתוך התרוממות והרגשת ה'מעלה' – עצמות ומהות.

וכהקדמה לכך מבאר (ס"ה) את עבודת חודש אלול המחברת את ב' הקווים דמעלה ומטה ("אני לדודי ודודי לי"), כאשר כללות עבודת ה'מטה' חדורה בהרגשת ה'מעלה'. ובלימוד סעיף זה (ס"ה) באופן שיטחי ניתן להבין נקודה זו כנקודה אחת כללית המבארת את אופן העבודה דחודש אלול. אך בעיון קצת ניתן להבחין שמחלק כ"ק אד"ש מה"מ בסעיף זה גופא בב' גישות הניתנות ליהודי כעבודה של חודש אלול⁶:

א: "שעבודת האדם בג' הקוין שעליהם "העולם עומד" היא באופן שלמעלה ממדידה והגבלה עי"ז שחדורה בעבודת התשובה שענינה "והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה, ועד לענין הגאולה, עולם שבאין-

6) הבא להלן משיחת כ"ק אד"ש מה"מ הינו בהשמטת סוגריים.

ערוך לכל סדר השתלשלות דד' עולמות אבי"ע, ודוגמתו בנפש האדם – שעבודתו חדורה ונעשית מצד בחי' היחידה".

ב: "בסגנון אחר: עבודת האדם מלמטה למעלה היא (לא בדרגא תחתונה (מטה) שלפני-ערך הגבלת ומצב האדם, אלא היא מלכתחילה) בדרגא עליונה (מעלה) שלמעלה ממדידה והגבלה, להיותה מצד מציאותו האמיתית והפנימית דהאדם, נשמת האדם, שהיא "חלק אלקה ממעל ממש", "יחידה לייחדך", שהיא בתכלית היחוד עם הקב"ה, "ישראל וקוב"ה כולא חד".

והנה, על אף שבהסתכלות שטחית נראה כי שתי הנקודות הנ"ל זהות (עבודת התחתון מתוך הרגשת העליון), אך בעיון נראה שאופן העבודה הראשון עוסק בהסתכלות על עבודת ה'מטה' של היהודי (שהיא מוגבלת לפ"ע מצב העולם), ואעפ"כ מתרוממת היא עי"ז שעבודתו חדורה מצד בחינת היחידה והרגשת ה'מעלה'.

אך אופן העבודה השני ("בסגנון אחר") אינו עוסק כלל בהסתכלות על מעמדו ומצבו של האדם כפי שהוא במגבלות האדם ("לא בדרגא תחתונה (מטה) שלפני-ערך הגבלת ומצב האדם"), אלא מלכתחילה ההסתכלות הינה מצד עצם נשמתו של היהודי המאוחדת עם ה'מעלה' בתכלית האיחוד.⁷

ולכאורה נראה (בדא"פ עכ"פ) ע"פ המבואר בד"מ תולדות תשנ"ב⁸, אשר אופן העבודה הא' הינו מצד בחינת היחידה (הנמצאת מעל העולם אך אעפ"כ הינה מ"חמישה שמות שנקראו לה") ואופן העבודה הב' הינו מצד בחי' 'עצם הנשמה' (שזהו "העצם דישראל שלמעלה מבחינת היחידה"), המביאה את היהודי להכרה במעלתו העצמית והפנימית ללא התחשבות כלל בעבודתו כ'מטה'.

ואכן נראה אשר במהלך השיחה נדרשת העבודה כאופן הב' דווקא.

7) וניתן להבחין בהפרשי עבודה אלו בריבוי מקומות בשיחות ה'דבר מלכות', ודי להזכיר את שיחת ד"מ תצא וד"מ תבוא כפי שיתבאר בהמשך הדברים [ולפ"ז פשוט הוא ששיחות אלו (ש"פ עקב, ש"פ ראה, ש"פ שופטים, ש"פ תצא וש"פ תבוא תנש"א) מהוות 'המשך' אחד העוסק בביאור אופן עבודת חודש אלול "אני לדודי ודודי לי" כפי שצריכה להשתקף בימינו אלו כשנמצאים על 'סף הגאולה'].

8) בכללות השיחה, ובפרט בריש ס"י, עיי"ש.

וזאת אע"פ שמדגיש בהמשך השיחה (ריש ס"ט) – "שעבודת האדם באופן שלמעלה ממדידה והגבלה לאמיתתה ובשלימותה שייכת רק בהגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, שנשמתו היא בחי' היחידה דכללות ישראל, ועל ידו מתגלית בחי' היחידה הפרטית (ניצוץ משיח) דכאו"א מישראל",

הנה נראה שאופן העבודה הנ"ל (אופן הב') אכן נדרש מאיתנו כעת, אלא ששלימותו תתבצע רק בגאולה השלימה⁹; וכפי שדורש בסיום השיחה (בנוסף לכללות הביאור העוסק בקו זה) – "יש לפרסם ולעורר בכל מקום ומקום ע"ד העבודה המיוחדת דחודש אלול המרומזת בחמשת הראשי-תיבות תורה תפלה גמ"ח תשובה וגאולה, ובהדגשה מיוחדת בנוגע לר"ת החמישי, ענין הגאולה, כפי שחודרת בכל עניני העבודה, ע"ז שחדורים ונעשים ברוחה של הגאולה (כולל ובמיוחד ע"י לימוד התורה בעניני הגאולה וביהמ"ק), מתוך צפי' וודאות גמורה שתיכף ומיד ממש רואים בעיני בשר ש"הנה זה (המלך המשיח) בא".

והיינו, שאופן העבודה אינה עם הסתכלות על מעמד ומצב ה'מטה' (כפי שנמצא במדידה והגבלה, אופן הא') כי אם מתוך "הדגשה מיוחדת" על ענין הגאולה (גילוי עצם הנשמה כמבואר בד"מ תולדות הנ"ל).

ולשלימות המבואר נראה לומר, אשר העבודה כאופן הב' הינה דווקא מתוך "הדגשה מיוחדת" על ענין הגאולה (המביאה את האדם למצב העליון ביותר), הואיל ודווקא רעיון הגאולה שולל בתכלית את אופן העבודה הא'; וכפי המבואר בד"מ תזו"מ תנש"א (סי"א) וזלה"ק:

"שענין המלכות (מלך המשיח) מדגיש שלאמיתו של דבר אין העולם (גלות) יכול להיות מנגד להגאולה, כיון שכל מציאות העולם תלוי' בענין הגאולה (מלכות), כדאיתא בגמרא "לא איברי עלמא אלא . . למשיח", ולכן, ה'ניגוד' דהעולם (גלות) להגאולה אינו אלא ענין חיצוני בלבד, וביטולו הוא ע"י התגלות ענינו האמיתי של העולם – מלכות".

והיינו, שדווקא ענין הגאולה שולל את ההכרה בעניני העולם כמונע ומעכב (אופן הא'), וממילא דווקא ע"י "הדגשה מיוחדת" בענין הגאולה

9) שזהו לכאורה ה'לשיטתיה' דכ"ק אד"ש מה"מ בשיחות ה'דבר מלכות' בנוגע לכלל ייעודי הגאולה. וראה ההגדרה בזה בד"מ שופטים תנש"א ס"ח.

"עיי"ז שחדורים ונעשים ברוחה של הגאולה" נעשה אופן עבודתו של היהודי בחודש אלול בצורה המושלמת ביותר (כאופן הב' הנ"ל)¹⁰.

ולסיכום העניין: נמצא שישנם ב' אופני עבודה בעבודת חודש אלול. האחד כמכיר ב'מטה' והשני כמכיר רק ב'מעלה'. בזמננו נדרש מהיהודי לעבוד עבודתו כאופן הב' הנ"ל באמצעות הדגשה מיוחדת של עניין הגאולה בעבודתו.

***

בד"מ ש"פ שופטים תנש"א מבאר כ"ק אד"ש מה"מ (ס"ז) מדוע לע"ל לא יצטרכו לעבודת השוטרים, הואיל ויקום הייעוד "ואשיבה שופטייך כבראשונה ויועצייך כבתחילה", וממילא הוראות וציווי התורה ("שופטייך" – הנעלים מהאדם) יחדרו באופן פנימי בלב האדם ("יועציך" – הקרוב לאדם), ואזי נפעל בדרך ממילא – "שהאדם עצמו מתנהג ע"פ הוראות התורה שאז אין יותר מקום ואפשריות שהאדם יצטרך לכפי' (ע"י שוטרים) לקיים את הוראות השופטים".

ובהמשך השיחה מבאר (ס"ח), אשר עבודה זו ד"שופטייך" ו"יועצייך" צריכה להשתקף בעבודתו של היהודי עוד בזמן הגלות – קודם הגאולה; והטעם לכך הוא, אשר בשביל לקבל את הגילויים ד"שופטייך" ו"יועצייך" לע"ל צריכה להיות ההכנה לכך כבר עתה.

ואכן זהו הטעם הכללי בהסתכלות שטחית על המבואר שם (ס"ח). אך בעיון קצר נראה שמחלק כ"ק אד"ש מה"מ ב' גדרים בטעם העניין מדוע עבודה זו - ד"שופטייך" ו"יועצייך" – צריכה להתחיל עוד בזמן הגלות. א. מצד ההכרח להתכונן לגאולה (הינו למצב זה לע"ל). ב. מצד ההכרח להתנהג כבר עתה מעין הגאולה (היינו מעין מצב זה כבר עתה).

10 ולפי המשך הדברים בד"מ ראה בעניין ה"הדגשה מיוחדת" בעניין הגאולה, הנפעל ע"י "לימוד התורה בעניני הגאולה וביהמ"ק", נראה שאף בלימוד ענייני גאומ"ש נמצאים ב' האופנים הנ"ל. אופן לימוד גאומ"ש ע"מ לצאת מהגלות פנימי וכו' (ד"מ בלק ס"י – אופן הא'), ואופן לימוד גאומ"ש באופן שאינו עוסק במעמדו ומצבו הוא אלא כחלק ממעמד ומצב הגאולה (ד"מ שמח"ת ס"ב, ד"מ ויצא ס"ח – אופן הב'). ויל"ע ואכ"מ.

וניתן לראות זאת במילות כ"ק אדי"ש מה"מ שם, וזלה"ק:

א: "מהאי טעמא גופא שצריך להיות "יועציך ככתחלה" בכדי להביא את שומע העצה להבנה והרגשה פנימית בתומ"צ וביהדות, באופן שזה נעשה ה"תחלה" וה"שער" שלו (ולא שנשאר כדבר חדש שהוא שלא בערכו) – מובן, שזה צריך לבוא ע"י עבודת היהודי עוד קודם הגאולה, עבודה לפי ערכו, צעד אחר צעד ודרגא אחר דרגא, בכדי להכין אותו ולעשותו כלי מוכשר לקבל את הגילויים דימות המשיח, כולל – "ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועציך ככתחלה"."

ב: "ונוסף לזה: ע"פ הידוע שתכלית השלימות דימות המשיח "תלוי במעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות, כי הגורם שכר המצוה היא המצוה בעצמה כו'". וכל ההמשכות מלמעלה באות באופן דמדה כנגד מדה, שעבודתו של יהודי צריכה להיות מעין ההמשכה שהוא ממשך ע"י עבודה זו (ועי"ז נעשה כלי פנימי להמשכה) – מובן בנדו"ד, שבכדי להגיע ולקבל את המצב ד"ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועציך ככתחלה" בימות המשיח, צריך להיות ביהודי מעין זה בעבודתו עכשיו."

ונמצא שישנם ב' גדרים מדוע עבודה זו שייכת כבר עתה כנ"ל, א. כהכנה לגאולה. ב. מעין הגאולה; ואכן ניתן להבחין בהמשך השיחה אשר נפרסים ב' גדרים אלו כדרישה לעבודת היהודי כיום. אלא שיש לחלק ולומר, אשר גדר ההכנה לגאולה הי' כבר קיים לאורך הדורות¹¹, וגדר 'מעין הגאולה' התחדש בזמננו דווקא¹², וכפי שניתן לדייק ממילות כ"ק אד"ש מה"מ, וזלה"ק:

א: (גדר ההכנה לגאולה): "מהזמן שהתורה צוותה "שופטים ושוטרים תתן לך בכל שצריך" ובמשך הדורות מאז . . שבגלל העולם והסתור דעולם עדיין לא אחזו בשלימות בהמצב והזמן ד"שופטיך" ו(בפרט ד) "יועציך" .

11) וכפי שמפרט שם (סי") – "ובמיוחד בדורות האחרונים, כאשר ניתוסף הענין דגילוי פנימיות התורה, החל מה"מצוה לגלות זאת החכמה" בזמן האריז"ל, ואח"כ – "פיוצו מעינותיך חוצה" ע"י רבותינו נשיאנו . . ובפרט ע"י הגילוי דתורת חסידות חב"ד".

12) או לכה"פ שייך יותר לזמננו, מצד החידושים שאירעו בתקופה זו (כמפורט על סדר השיחות בספר 'בשורת הגאולה').

. אבל לאחרי הריבוי הכי מופלג ד"מעשינו ועבודתינו" במשך כל הדורות, מובן שמתקרבים יותר ויותר למצב זה. . ובפרט ע"י הגילוי דתורת חסידות חב"ד. . שמתקבלת בשכל ורגש האדם, וע"י גילוי פנימיות התורה בחב"ד שבשכל ("יועציך") – עד באופן ד"טועמי' חיים זכו" (שע"י הטעימה טועמים את עצם הדבר) – נעשה שער ("שעריך") והתחלה ("יועציך כבתחלה") לגילוי פנימיות התורה לע"ל, וע"י הטעימה והתחלה עכשיו – נעשים בנ"י וכל העולם כלי פנימי לגילוי פנימיות התורה שלאחרי זה ע"י משיח צדקנו".

היינו, שע"י השפעת רבותינו נשאינו (ועוד קודם לכן) בעניין ד"שופטייך" ו"יועציך" נפעל ביהודי גדר ההכנה לגאולה, להיות כלי פנימי לקבלת הגילוי בעתיד; אך מיד לאחמ"כ בהמשך הסעיף (סוסי"א) מתחיל לפרוט את התקדמות הליך הגאולה בדורנו זה ובזמננו זה (תנש"א) דווקא, ובסעיף שלאחמ"כ פורט כהמשך ישיר לכך את הימצאות הנבואה בדורנו ונבואת נביא דורנו וכו', ואזי מגדיר את אופן העבודה ד"שופטייך" ו"יועציך" כעת מצד הגדר ד"מעין הגאולה", וזלה"ק:

ב: (גדר מעין הגאולה): "יש לכל אחד מאנשי דורנו האחריות לקבל על עצמו את ה"שופטייך" וה"יועציך", ולציית להוראות ועצות הטובות שלו. . וע"י הקבלה וקיום ההוראות ד"שופטייך" ו"יועציך" שבדורנו – נעשה עי"ז גופא מעין והתחלת קיום התפלה "השיבה שופטינו כבראשונה ויועצינו כבתחלה" בגאולה האמיתית והשלימה"¹³.

ונמצא, שאופן העבודה ד"שופטייך" ו"יועציך" כיום הינו מעין המעמד ומצב שיתגלה בגאולה השלימה. היינו לא רק - "בכדי להכין אותו ולעשותו כלי מוכשר לקבל את הגילויים דימות המשיח" (כנ"ל ס"ח

13) וע"פ המבואר בפנים - שבקטע זה מבאר את אופן העבודה ד'מעין הגאולה' (ולא רק 'הכנה לגאולה') - מבוארים היטב המשך דבריו של כ"ק אד"ש מה"מ בקטע שלאחמ"כ, אודות השאלה כיצד יגיב העולם ע"כ שהגאולה באה תיכף ומיד: "והמענה הוא, שאילו עניני הגאולה היו חידוש, אולי ה' מקום לשאלה; אבל היות והגאולה אינה חידוש דבר, אלא כל עניני הגאולה התחילו כבר ("כבתחלה") וכבר נמשכו ונתקבלו בעולם הזה הגשמי התחתון שאין תחתון למטה ממנו (בבחי' "יועציך כבתחלה") - לא יהי' פלא כאשר הגאולה באה תיכף ומיד ממש!". וק"ל.

– גדר הא'), אלא – "שעבודתו של יהודי צריכה להיות מעין ההמשכה שהוא ממשיך ע"י עבודה זו" (כנ"ל ס"ח – גדר הב').

ויש לבאר, אשר גדר הב' (מעין הגאולה) שייך דווקא בזמננו¹, ע"פ המשך דברי כ"ק אד"ש מה"מ בשיחה שם במענה לשאלה כיצד יגיב העולם ע"כ שאומרים שהגאולה באה תיכף ומיד, וזלה"ק (סוסי"א): "והמענה הוא, שאילו עניני הגאולה היו חידוש, אולי הי' מקום לשאלה; אבל היות והגאולה אינה חידוש דבר, אלא כל עניני הגאולה התחילו כבר ("כבתחלה") וכבר נמשכו ונתקבלו בעולם הזה הגשמי התחתון שאין תחתון למטה ממנו (בבחי' "ויועציך כבתחלה") – לא יהי' פלא כאשר הגאולה באה תיכף ומיד ממש!".

והיינו, הואיל ועניני הגאולה בזמננו אינה חידוש דבר, אלא כבר נמשכו בעוה"ז הגשמי, אזי המעמד ומצב של עבודת היהודי ("שופטייך" ו"ויועציך") אינו רק כהכנה לגאולה (לדבר עתידי שאינו קיים) אלא עבודה מעין הגאולה, כיוון שמצב זה ישנו כבר בנמצא, וממילא אינו רק כהכנה אלא מעין שלימות העניין עצמו שיתגלה בגאולה השלימה.

ולסיכום העניין: נמצא שישנם ב' גדרים באופן עבודת היהודי קודם הגאולה, א. כהכנה לגאולה. ב. מעין הגאולה. בזמננו נדרש מהיהודי עבודה כפי הגדר הב' – מעין הגאולה – הואיל וכבר כל עניני הגאולה נמשכו בעוה"ז הגשמי.

***

בשיחת השבוע – ד"מ תבוא תנש"א, מבאר כ"ק אד"ש מה"מ את מעלתו העצמית של היהודי הנקרא "ביכורים" המובאים "לפני ה' אלוקיך", ומאריך כיצד שורשו הפנימי של כל יהודי קדם לכל דבר – כולל לענין התורה ומצוותי'. ולאחר הביאור הכללי בשיחה מבאר (ע"פ מאמרז"ל "בכל יום יהיו בעיניך חדשים כאילו בו ביום נצטווית עליהם") כיצד כל פרט בחיי היהודי יש לו תכלית לעצמו ואינו אמצעי לדבר אחר כיוון שהוא פרט בחיי היהודי – ביכורים, וזלה"ק (סי''): :

"שכיון שתכלית בני" – בהיותם "ביכורים" – היא בהם עצמם, והכל נברא עבורם, מובן לכן שכל פרט בחיי יהודי (אפילו כזה שאין לו עדיין שייכות גלוי' לתורה) – כל רגע בזמן, כל נקודה במקום, כל מחשבה דיבור או מעשה יחיד, יש לו תכלית בו עצמו (ואינו אמצעי לדבר אחר), כלומר, שזהו דבר חדש לגמרי (מצד התכלית שיש בפרט זה עצמו), עליו חל החיוב לומר "בשבילי (בשביל פרט זה) נברא העולם", דהיינו, שכל עניני העולם, כל הרגעים בזמן וכו' נכללים ברגע אחד זה".

וממשיך שם שזהו דווקא בבני ישראל למעט אוה"ע – "ומזה מובן, שהכח לפעול ש"בכל יום יהיו (תומ"צ) בעיניך חדשים" (אע"פ שעשה עבודה זו גם לפני זה) – בא דוקא מבני" ("ביכורים"), כיון שבנוגע לכל עניני העולם – כיון שאין הם תכלית לעצמם, אלא אמצעי לדבר אחר (בשביל ישראל ובשביל התורה), ייתכן שיום (ועאכו"כ רגע) בזמן יהי' המשך לעבודה דיום שלפנ"ז, או הכנה ואמצעי ליום שלאחרי זה".

והיינו, מצד מעלת ישראל הנקראים "ביכורים" לא שייך פרט בעבודתם שהינו הכנה והקדמה לדבר אחר אלא כל פרט הינו תכלית ומטרה לעצמו ממש; ועפ"ז דורש המשך השיחה שכל מעשה וכל פרט בחיי היהודי ייעשה במלוא תשומת הלב והזהירות, כיאה לפרט הנעשה ע"י יהודי המוגש כ"ביכורים" – "לפני ה' אלוקיך".

ובהסתכלות שטחית נראה שדומה הביאור בשיחה זו, לביאור הידוע המובא בד"מ פנחס תנש"א - בנוגע לחלוקת בארץ שנעשתה דווקא ע"ז ש"הגורל ה' מדבר", על אף שהגורל ה' רק הקדמה לחלוקה – אעפ"כ אף פרט זה ה' צריך להיות בשלימות במחשבה, דיבור ומעשה.

ומבאר זאת שם ע"פ תורת הרגצ'ובי הידועה¹⁵, ובלה"ק (ס"ד שם): "בתורה ובקדושה" כל דבר אף שהוא הכרחי לכאורה הכל ככוונה מכוון ומצוה ע"פ ה"י". וכפי שהוא בנוגע למסעות בני" במדבר, שאע"פ שזה ה' הכנה ואמצעי להגיע לארץ ישראל – "הוה המצוה גם עצם ההליכה וכן המקומות שבאמצע הדרך הוה ג"כ מצוה". ועד"ז בכמה עניני קדושה (בעבודת המקדש), הרי ענין שהוא רק הכנה והקדמה (מוכרחת) לענין אחר, מקבל ג"כ חשיבות וגדר דקדושה".

(15) ראה צפע"נ עה"ת ר"פ מסעי. מהדו"ת נא, ג. מפענח צפונות פ"ז. ובכ"מ.

וע"פ קו זה מבאר לאורך השיחה אשר כך צריכה להיות הנהגת היהודי ככלל – אשר גם עניינים המהווים הכנה ייעשו בצורה הנכונה – ובמיוחד בנוגע לעניין הגאולה, אשר אע"פ שכעת נמצאים בזמן הגלות – המהווה הכנה לגאולה – צריך לתת לזמן זה את היחס המתאים כפי הגדר של העניין עצמו – הגאולה; והיינו, שכל פרט ופרט מקבל חשיבות וגדר לעצמו כפי העניין עצמו הבא לאחמ"כ.

אך בעיון קצר נראה, שאין הביאור בד"מ תבוא דומה ממש לביאור המובא בד"מ פנחס; שהרי בד"מ פנחס, על אף שמבאר כיצד כל פרט מקבל חשיבות לעצמו, אך סוכ"ס הרי הוא פרט המהווה הקדמה והכנה לדבר מסויים שיבוא לאחמ"כ¹⁶, ובלשון קודשו (שם) - "הרי ענין שהוא רק הכנה והקדמה לענין אחר, מקבל ג"כ חשיבות וגדר דקדושה", אך סוכ"ס גדרו הוא הכנה והקדמה (אמצעי לדבר נוסף).

משא"כ בד"מ תבוא מבאר, אשר כל פרט ופרט בחיי היהודי הוא תכלית ומטרה לעצמו ולא שייך כלל דבר המתקרא כהכנה והקדמה לדבר נוסף, הואיל וזהו פרט השייך ליהודי ("ביכורים") וממילא כל פרט הינו תכלית ומטרה לעצמו ממש, ורק בנוגע לענייני העולם ואוה"ע ניתן לומר – "כיון שאין הם תכלית לעצמם, אלא אמצעי לדבר אחר (בשביל ישראל ובשביל התורה), ייתכן שיום (ועאכו"כ רגע) בזמן יהי' המשך לעבודה דיום שלפנ"ז, או הכנה ואמצעי ליום שלאחרי זה", אך לגבי ישראל כל פרט הוא המטרה והתכלית עצמה ממש.

ולפי המבואר הכא, ניתן להבין כיצד נגזרת אופי העבודה הנדרשת – בנוגע לגאולה - בכל אחת מהשיחות הנ"ל: בד"מ פנחס ההוראה היא "להתרגל לגאולה ולהציב עצמו במצב ורגש של גאולה", והיינו שגדר זה ("להתרגל") טומן בתוכו את ההכנה שהעבודה והנהגה כעת כמו בגאולה הינה עדיין כהכנה והקדמה לגאולה – "להתרגל" – אלא שעבודה זו מקבלת גדר וחשיבות לעצמה – היינו שצריכה להיעשות במלואה במחשבה, דיבור ומעשה;

משא"כ בד"מ תבוא ניתנת ההוראה אשר כל פרט ופרט צריך להעשות

16) כהולכת הדם ע"ג המזבח, מסעות בני" במדבר, עניין הגורל בחלוקת הארץ ועוד (כמפורט בס"ד בשיחה שם).

במלוא תשומת הלב והזהירות – לא כהכנה והקדמה – אלא כמטרה לעצמו. וזאת בהמשך ל'רוח' הדברים של ד"מ תצא וד"מ שופטים, המבארים את מעלת הזמן המיוחד בו אנו נמצאים, אשר בו התחילו כבר ענייני הגאולה בעולם¹⁷, וממילא אין עבודתנו (רק) כהכנה לגאולה, אלא כמטרה ותכלית לעצמם – היינו עבודת הגאולה ממש!

לסיכום העניין: ישנם ב' גדרים כיצד להסתכל על אופן העבודה בזמננו כהכנה לגאולה, א. הקדמה והכנה המקבלים חשיבות לעצמם (ד"מ פנחס). ב. לא כהכנה, אלא כעבודה המקבלת חשיבות לעצמה לכל פרטי' ממש (ד"מ תבוא). מב' גדרים אלו נגזר אופי העבודה הנדרשת: א. "להתרגל לגאולה" (ד"מ פנחס). ב. לחיות כבגאולה (ד"מ תבוא).

שומרים לע"ל

א' התמימים

בנוגע לצייוי "שופטים ושומרים תתן לך בכל שעריך"¹⁸, ידועה השאלה, האם תפקיד וענין השומרים יהי' גם לע"ל, שבפשטות לא יהי' מקום כלל לענין השומרים, שהרי לע"ל לא תהי' מציאות של מישהו שלא יקיים דברי השופט (שזהו תפקיד השומרים¹⁹), ולא יצטרכו לשומרים; ומאידך, הרי "התורה הזאת גו'", ואי אפשר לומר שיתבטל ענין השומרים שהוא מצוה בתורה.

והביאור בזה בפשטות הוא, ע"ד המבואר בחסידות²⁰ שיצי"מ היתה באופן "כי ברח העם", היינו שהי' זה ענין האתכפייה, ולע"ל יהי' ענין האתכפייה - שכל הניצוצות שבעולם יתבררו, וגם הדברים שנפלו בגק"ט יעלו לקרושה.

ומבואר עוד בחסידות²¹, שאע"פ שלע"ל יהי' ענין האתהפכא, מכל

(17) כנ"ל בב' הביאורים הקודמים.

(18) ר"פ שופטים.

(19) רש"י עה"פ שם.

(20) במקומות רבים - ראה לדוגמא לקו"ש חט"ז ע' 125 ואילך. וש"נ.

(21) ראה בלקו"ש שם.

מקום עדיין יהי' קצת את ענין האתכפייא, אלא שלא יהי' זה העיקר. ולכן
זכירו יצי"מ גם לע"ל - אף שהעיקר יהי' הגאולה העתידה.

ובפשטות עד"ז הוא ג"כ בענין השוטרים לע"ל, שענין השוטרים
הוא ג"כ ענין האתכפייא כנ"ל, והיות ויצטרכו קצת גם לענין זה, הנה גם
השוטרים יהיו צריכים להיות לע"ל, ובזה סרה השאלה הנ"ל.

אמנם לכאורה עצ"ע, ממה שמבאר כ"ק אד"ש מה"מ בדבר מלכות
ש"פ שופטים תנש"א, שתפקיד השוטרים לע"ל יהי': "להכריז ולהודיע
ע"ד מציאותו של השופט. או בכדי לסייע לבנ"י בקיום עניני ב"ד [לדוגמא:
ליישר הדרך עבור עדי ראי' בקידוש הלבנה בכדי שיוכלו להגיע לב"ד
בנקל ובזריזות .]".

וצ"ע האם בדברים אלו בא כ"ק אד"ש מה"מ לשלול את הענין הנ"ל
(שלכאורה הוא פשוט ביותר, ובאם אכן שולל זאת צריך ביאור מדוע), או
שלא.

ואבקש מקוראי הגליון להעיר בזה.

תורתו של משיח

"אל תשנו מנהג אבותיכם"

הרה"ת ישראל שי" גרנובוטר
קראון הייטס - "כאן צוה ה' את הברכה"

בשיחת אור לכ"ג כסלו תשמ"ט (בענין חילוקי המנהגים באיזה לילה או יום נותנים דמי חנוכה), אמר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א "אל תשנו מנהג אבותיכם".

והמקור ללשון זה הוא בירושלמי (עירובין פ"ג סה"ט, פסחים פ"ד ה"א, תענית פ"א ה"ו. ועד"ז בב"ר פצ"ד, ד (ושם: "ממנהג").

ויש להעיר שבהנחות הישנות כנראה לא תפסו שזהו מארז"ל, ובהנחה בלה"ק רשמו (התוועדויות תשמ"ט ח"ב ע' 24): "ואין לשנות ממנהג אבותיו", בציון לשבת לה, ב ("מנהג אבותיהן בידיהן"), ובר"ד מהשיחה אף נרשם מפורש "מנהג אבותינו בידינו"!

[ולהעיר שבתו"ק כתבו "ואל תשנה מנהג אבותיכם", ואמנם כך נשמע קצת בהקלטה, אבל בפשטות הכוונה למארז"ל דלעיל].

ובדברי משיח תשמ"ט ח"ב ע' 121 נתקן.

הדלקת הנרות במוצאי זאת חנוכה

הנ"ל

בשיחת זאת חנוכה תשמ"ט דיבר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א על הדלקת כל שמונת הנרות בבית הכנסת, והמשיך בענין "נר מצוה ותורה אור" שהדלקת נר חנוכה זהו גם כפשוטו - שמאיר את חשכת הלילה,

והוסיף: "ובפרט נאך אַז דאָרט ס'קומט אויס אין אַ בית הכנסת, אויכעט (די ג...) די אַלע אַכט ליכטלאַך, און זיי שיינען אַריין – אויכעט בפשטות – אין דער לילה פון שלאחרי זה".

[תרגום חפשי: "ובפרט עוד ששם יוצא בבית הכנסת, גם כל שמונת הנרות, והם דולקים - גם בפשטות - בתוך הלילה שלאחרי זה"].
ויש להעיר:

א. ענין זה נשמט משום מה בהנחות הישנות (התוועדויות ותוכן קצר במקומם), ומופיע רק בר"ד מהשיחה. ולאחרונה נדפס במקומו בדברי משיח תשמ"ט ח"ב ע' 198.

ב. בענין זה יש להעיר מהוראה דומה בזאת חנוכה תשכ"ה אחרי מנחה, כמסופר ביומנו של ר' י.י. סוסיבר ע"ה: "הסתכל על הנרות בזמן שיצא מהזאל, עמד על יד הדלת של הזאת ואמר להר' חודקוב שלא יכבו. והשומעים אומרים שהרבי התכוון שלא יכבו את הנרות של חנוכה", וביומנו של (יבלח"ט) ר' מ.מ. שי' וואלף: "אד"ש אמר לחדקוב (פעמיים) שלא יכבו הנרות חנוכה שהדליקו לפני מנחה, ולא כבו אותו, למעריב עוד דלקו כמה נרות, וכשנכנס למעריב הביט במשך זמן על הנרות וכן כשיצא".

ג. שיחה זו נאמרה בין מנחה למעריב, ובעת חלוקת הדולרים אחרי השיחה ביקש כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א לפתוח (לסגור) את הדלת כדי שיהי' אפשר לראות את הנרות, ובסיום מעריב (בעת אמירת קדיש דרבנן ע"י שאר ה"חיובים") הביט משך זמן ארוך על המנורה, וכשהוסיפו שמש (שהי' חסר משום מה) - שאל אם לא יפול, והמשיך להביט עד שסידרו זאת, ורק אח"כ יצא (כפי שאפשר לראות כל זה בווידיאו מהמעמד, וכנדפס ביומן שבדברי משיח שם ע' 455).

"שמחה במהרתה" - כיצד?

הת' בנימין שי' וילהלם
תות"ל המרכזית - 770 בית משיח

א

ידועה השיחה מש"פ תצא תשמ"ח¹ אודות ענין השמחה, וזלה"ק:
"באה הצעה מיוחדת - להוסיף בענין השמחה כדי להביא את משיח צדקנו
והגאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש".

וראיתי בכמה קובצים ובמות שביארו ענינה של שמחה זו, שהיא שמחה
הבאה מכך שאנו קרובים לביאת המשיח. ומקורם מהמבואר שם בס"ח
"שמחה זו נעשית ע"י התבוננות שתיכך ומיד ממש בא משיח צדקנו".
אך הבנה זו מגיעה לכאורה מהבנה קוריאא שטחית גרידא, וכדלקמן.

ב

בס"ז מביא מהמשך "שמח תשמח" תרנ"ז ש"עיקר השמחה תהי'
בביהמ"ק העתיד בגאולה העתידה, ש"אז תהי' השמחה בבחי' א"ס
עצמותו ומהותו בבחי' שמחה עצמית ממש", וממשיך לבאר ששמחה
עצמית זו מעוררים ע"י שמחה של מצוה . . ועל ידה דוקא מעוררים
השמחה העצמית דלעתיד לבוא".

וממשיך בשיחה לבאר ש"אף שבודאי היתה שמחה של מצוה בכל
הדורות שלפנ"ז", וא"כ מהי ההוספה שצריך להוסיף בשמחה "שעדיין לא
עשו בשביל להביא את המשיח".

ע"כ מבאר שישנו חילוק מהותי בין שמחה של מצוה, ובין השמחה
הנדרשת כאן.

ובלשון השיחה: "בשמחה של מצוה עיקר ההדגשה היא על (אופן)
העבודה, שהעבודה צריכה להיות בשמחה, ואילו המדובר כאן אודות
השמחה להביא את המשיח הוא - על השמחה כשלעצמה, שמחה
בטהרתה, עבודה של שמחה לשם מטרה ותכלית דביאת המשיח".

(1) סה"ש תשמ"ח ח"ב ע' 628 ואילך (ההדגשות במקור).

ובנוסח אחר, שבד"כ ענין השמחה היתה תוצאה ופרט בעבודת ה', ואילו כאן הענין הוא שהשמחה היא לא רק פרט בעבודה, אלא היא העבודה, להיות בשמחה. ושמחה זו היא לא תוצאה, אלא מטרה, ומטרתה היא ביאת המשיח.

ג

אך צריך להבין, כיצד מעוררים שמחה כזו שענינה אינה פרט בעבודה, אלא "השמחה כשלעצמה".

ובאמת, כפי שמשמע מהמובא לעיל, שאין צריך לדרך חדשה בכדי לעורר את השמחה, וכן משמע קצת ממה שמביא מד"ה שמח תשמח תרנ"ז, שאף שמחה זו היא (מעין) שמחה של מצוה, והיינו שכפי ששמחה של מצוה מתעוררת ע"י קיום התומ"צ, גם שמחה זו מתעוררת באותו אופן.

אלא כנ"ל - שבשמחה של מצוה אין דגש על השמחה כענין בפ"ע, משא"כ כאן מדובר שלאחר שמעורר את השמחה ע"י קיום תומ"צ, צריך להדגיש את השמחה כענין בפ"ע.

וכמפורש בשיחה: "[מובן וגם פשוט שאצל יהודי גם שמחה כשלעצמה קשורה עם עבודת ה', עניני התומ"צ, "פיקודי ה' ישרים משמחי לב", אבל, יש להדגיש לא (רק) הענינים המביאים את השמחה, אלא השמחה עצמה - והשמחה תביא את משיח]".

הרי שמפורש ש"הענינים המביאים את השמחה" היינו "עניני התומ"צ, "פיקודי ה' ישרים משמחי לב"."

ד

לאחר שנתבאר ענינה של שמחה זו (שהיא שמחה כשלעצמה), מטרתה של השמחה (להביא לביאת המשיח), והדרך כיצד לעוררה ("פיקודי ה' ישרים משמחי לב", ממשיך ומקשה בס"ח:

"הייתכן שבמשך כל הדורות לא השתדלו להביא את המשיח ע"י שמחה".

ומבאר "בפשטות - שכשנמצאים בחושך כפול ומכופל דהגלות . . . הרי מובן שמצד גודל צער הגלות לא שייך שמחה בטרתה". דאף שכנ"ל (ס"ז) "שמחה של מצוה" כן היתה במשך כל הדורות, היינו משום ששם

אין השמחה ענין כשלעצמו, וע"כ אף בזמן הגלות שייך שתהי' כזו שמחה. משא"כ שמחה בטהרתה, אין שייך לעוררה, מחמת "גודל צער הגלות". אך מכיון "שסוכ"ס מוכרחים להביא את משיח - לא נותרה ברירה אלא להביא את המשיח ע"י השמחה, שמחה בטהרתה.

"ובנוגע לקושי לפעול רגש של שמחה בטהרתה בחשכת הגלות . . . נותנים כחות מיוחדים שיוכל להיות ענין השמחה בטהרתה".

ה

ובמה מתבטא נתינת כח זו? "ששמחה זו נעשית ע"י ההתבוננות שתיכך ומיד בא משיח צדקנו, שאז תהי' בכל העולם שלימות השמחה, שלכן, ישנו כבר רגש של שמחה בטהרתה (מעין ודוגמת שמחת הגאולה)".

כלומר: אין הכוונה (כפי שמשמע בפשטות) שהשמחה היא מכך "שתיכך ומיד ממש בא משיח צדקנו", שכנ"ל - שמחה זו מתעוררת מקיום תומ"צ. אלא שע"י שאדם מתבונן בכך שתיכף ומיד ממש בא משיח צדקנו, שאז תהי' שלימות השמחה - עי"ז בא להכרה "שלכן, ישנו כבר רגש של שמחה בטהרתה (מעין ודוגמת שמחת הגאולה)".

היינו שזה גופא שתיכך ומיד ממש בא משיח צדקנו, זה עצמו הגורם שתהי' כבר עכשיו רגש של שמחה בטהרתה. אלא שבכדי שמזה ימשך נתינת כח לאדם, זהו ע"י שמתבונן בזה.

ויש להוכיח את הנתבאר לעיל (שההתבוננות בזה שמשח בא כו', הוא נתינת כח ולא מה שמעורר את השמחה כשלעצמה), מהמובא בהע' 71 על המילים ש"נותנים כחות מיוחדים": "נוסף לכך שמנצלים ה"חוצפא יסגיי" שבעקבות משיחא לקדושה".

הרי ששמחה זו יכולה להתעורר גם ללא התבוננות זו, אלא ע"י "חוצפא יסגיי" בקדושה, ומזה מוכח שענין ההתבוננות שבשיחה היא רק נתינת כח שתהי' שמחה בטהרתה, וכנ"ל.

ו

בהמשך להשקו"ט המובא לעיל בענין "שמחה בטהרתה", יש להעיר מסיום ס"ח: "והעיקר - שבמקום אריכות הדיבור והשקו"ט כו', יתחילו במעשה בפועל: לצאת בקריאה והכרזה ע"ד הוספה מיוחדת בשמחה כדי

להביא את המשיח, ובודאי שעי"ז יביאו את המשיח בפועל ממש, ובזריזות הכי גדולה, "לא עכבן כהרף עין",
ואדרבה - ינסו ויווכחו ! !".

חשיבות מפתח גשמים בפ"ע

הת' מנחם מענדל שי' כהן (ברא"ל)
'קבוצה' - 770 בית משיח

איתא בגמרא: "אמר ר' יוחנן ג' מפותחות בידו של הקב"ה שלא נמסרו ביד שליח ואלו הן מפתח של גשמים ומפתח של חי' ומפתח של תחיית המתים". ומביאה הגמרא דעה החולקת ומוסיפה: "במערכא אמרי אף מפתח של פרנסה", ומבארת הגמ' מדוע ר' יוחנן אינו מונה גם את המפתח של פרנסה: "אמר לך [ר' יוחנן] גשמים היינו פרנסה".

ובלקו"ש חל"ט² מבאר כ"ק אד"ש מה"מ את סברת פלוגתתם בארוכה. ומוסיף, שמחלוקת זו תלוי' גם בעצם הדבר שההשפעה (גשמים) באה מלמעלה, האם משום כך אין חשיבות לאדם וללבושי הטבע, או שמא ציווי ה' עצמו מחשיבם. ולדעת ר' יוחנן אין חשיבות כלל למעשה האדם, ולכן אין לגשמים שום חשיבות לעצמה, והיא רק פרט נוסף בפרנסה, ולעת ה"במערכא אמרי" ציווי ה' מקנה לגשמים חשיבות, ולכן נמנים בפ"ע.

וממשיך ומקשר כ"ז לבעש"ט ולכ"ק אדמו"ר הזקן שהחילוק בעבודתם מתאים לחילוק לדעיל: הבעש"ט בתורת החסידות הכללית חידש תוספת חיות כללית בתורה ומצוות, ובאופן של אמונה ובכחי' מקיף, והיינו שכל כוחותיו של האדם אינם עניין בפ"ע אלא רק פרט בגילוי באמונה. ולאחמ"כ חידש כ"ק אדמו"ר הזקן בתורת חסידות חב"ד, שהמדות שבלב והשכל שבנפש נהיים מציאות בפ"ע של אהבת ויראת ה'.

ויש לקשר ולהוסיף ביאור בכ"ז ע"פ המבואר בדבר מלכות ש"פ תבוא תנש"א (שנאמר בשבוע בו יצא הליקוט הנ"ל), שמבאר שם אודות המעלה של יהודי בפ"ע, שהוא בכחי' "ביכורים", "לפני ה' אלקיך".

ומבאר שם בארוכה שבשונה מכל העולם כולו שנברא לשם מטרה ותכלית מסוימת, והוא רק אמצעי לכך, הנה ישראל התכלית והמטרה היא בהם עצמם, היות והם קשורים עם עצמות ממש, עיי"ש בארוכה.

ועפ"ז מובן ביותר המעלה של חסידות חב"ד על החסידות הכללית, שהחידוש דחסידות חב"ד הוא שכל הכחות דישאל נהיים מציאות דבר בפ"ע, שזהו ע"ד שישראל יש בהם תכלית ומטרה בפ"ע.

וממילא מובן גם החידוש בדברי "מערבא" (שהם ע"ד חסידות חב"ד) על דברי ר' יוחנן (חסידות הכללית), ובהקדים, דלכאורה נראה שישנה מעלה דוקא בדברי ר' יוחנן, וכפי שמבאר כ"ק אד"ש מה"מ בשיחה הנ"ל (סוס"ג) שר' יוחנן שמונה ג' מפתחות הוא ע"ד "גמול דלים" (היינו מצד הנותן - המשפיע), ו"מערבא אמרי" שמונים ד' מפתחות הוא ע"ד "גמול דלים" (היינו מצד המקבל). ומזה נראה לכאורה שדברי ר' יוחנן יש בהם מעלה על מה שאמרו "במערבא".

וע"פ המבואר בדבר מלכות הנ"ל מובנת המעלה בדברי "מערבא", שישנה מעלה בזה ש"גשמים" הם ענין לעצמו, ע"ד שישראל (ואולי יש לומר - גם הגשמיות שלהם (גשמים)) הם תכלית ומטרה לעצמם.

ענינו של בעל בחירה

הת' יוסף שי' הלוי סגל
'קבוצה' - 770 בית משיח

א

בדבר מלכות ש"פ שופטים תנש"א, אומר כ"ק אד"ש מה"מ וזלה"ק:
"ישנה ההוראה כנ"ל, שצריכים לפרסם לכל אנשי הדור, שזכינו שהקב"ה בחר ומינה בעל-בחירה, שמצד עצמו הוא שלא בערך נעלה מאנשי הדור, שיהי' ה"שופטיך" ו"יועציך" ונביא הדור, שיורה הוראות ויתן עצות בנוגע לעבודת כל בני" וכל האנשים דדור זה, בכל עניני תורה ומצוות, ובנוגע לחיי והנהגת היום יום הכללית, גם ב"בכל דרכיך (דעהו)"

ו"כל מעשיך (יהיו לשם שמים)", עד – הנבואה העיקרית – הנבואה ש"לאלתר לגאולה" ותיכף ומיד ממש "הנה זה (משיח) בא".

וצריך להבין הענין בזה ששופט ונביא הדור הוא "בעל בחירה", ובהקדים:

ידוע המבואר בחסידות אודות ההבדל בין צדיק, רשע ובינוני, שצדיק (וטוב לו) הוא אחד שלא חטא ולא יחטוא לעולם, ואין לו אפילו שמץ רע בתוכו, אלא הוא מונהג רק ע"י הנפש האלקית שלו שהיא "חלק אלקה ממעל ממש".

וכיון שאין לצדיק שום רע, ממילא אין לו גם שום תאות גשמיות, וכל רצונו הוא אך ורק ליבטל לרצונו ית' בביטול גמור.

אמנם עכ"ז, עדיין ישנו לצדיק בחירה חפשית, וכמו שמבאר כ"ק אד"ש מה"מ² וזלה"ק: "אפילו צדיק, הנה זה שהוא "יש מי שאוהב", ויש לו בחירה חפשית עד שהוא יכול לעשות ח"ו נגד רצון העליון - מראה שהוא הינו מציאות, ואינו מיוחד לגמרי עם אלקות".

ויוצא שהענין ד"בעל בחירה" קיים אצל כל אדם שהוא בשר ודם, אפילו אצל צדיקים. ואף שבפשטות אין הצדיקים שייכים לבחירה ברע במעשה בפועל (שהרי אין להם נה"ב), מ"מ יש להם איזה שייכות לענין הבחירה⁴.

ועפ"ז יש לבאר בפשטות את השיחה הנ"ל (בדבר מלכות שופטים), שהקב"ה בחר ומינה (לא מלאך וכיו"ב, אלא) אדם בשר ודם, שהוא יהי' ה"שופטייך" וה"יועציך" של הדור (וכמבואר בארוכה בחסידות ההכרח לכך שנשיא הדור יהי' בגוף גשמי דוקא, שזהו הענין ד"בעל בחירה").

(3) לקו"ש חט"ז ע' 423 (בתרגום חפשי).

(4) בהמשך השיחה שם מבאר כ"ק אד"ש מה"מ שלכן גם צדיקים צריכים להיטהר באפר פרה אדומה. והיינו שכיון שאצל צדיקים שייך ענין הבחירה, לכן יש בהם איזה חיסרון (שצריכים לכפר עליו ע"י הפרה אדומה). וצ"ע מדוע נקרא זה בשם חסרון בפועל אף שהוא רק ביכולת שלהם לבחור ברע (ובפועל אינם יכולים לבחור ברע כלל).

ב

אך באמת נראה לפרוך לגמרי ביאור זה, ובהקדים שיש כמה סוגי צדיקים:

מבואר בתניא שישנם ב' סוגי צדיקים (בכללות): צדיק וטוב לו וצדיק ורע לו, ומבואר ההפרש ביניהם, שצדיק ורע לו יש לו עדיין איזה שמץ רע, ואף שאין הרע שולט עליו כלל, וכל הנהגותיו הם רק ע"פ הנפש האלקית (ואינו צריך ע"ז למלחמה כלל כמו הבינוני), עכ"ז יש לו איזה שמץ רע; וצדיק וטוב לו אין לו רע כלל.

ומבואר שגם בצדיק וטוב לו, שהוא צדיק גמור, עדיין יכול להיות איזה מציאות לעצמו, ויכול להיות בבחינת "יש מי שאוהב", אמנם ודאי שעליו לעבוד על עצמו שיהי' בבחי' ביטול לגמרי - "ביטול במציאות".

ומכיון שבלקו"ש הנ"ל מדגיש שהמדובר הוא אודות תדיק כזה שהוא "יש מי שאוהב", היינו שהמדובר הוא אודות צדיק שיש לו עדיין מה לתקן, ולא הגיע עדיין לשלימות בעבודתו - שאז הוא נהי' בבחי' ביטול במציאות לגמרי, ללא שמץ מציאות כלל (גם לא בבחי' "יש מי שאוהב").

וביותר הוא בצדיקים המכוונים "מרכבה לאלקות", כמו האבות ומרע"ה, שמשמעות הלשון "מרכבה" היינו שהם בטלים לרוכב (הקב"ה) עד כדי כך שאין הם מציאות כלל וכלל ומתנהגים רק באופן שהקב"ה מנהיג אותם (כרוכב המנהיג את המרכבה).

ובפשטות כן הוא גם בנוגע לרבותינו נשיאנו (ובפרט שהם נשיאי ישראל שבכל דור) - שהם בבחי' "מרכבה לאלקות", וכל מעשיהם ועניניהם מכוונים בדיוק לרצון העליון.

ומכיון שכ"ה אצל כ"ק אד"ש מה"מ, הנה הדרא קושיא לדוכתא - מהו הפירוש בזה שהקב"ה בחר ומינה "בעל בחירה", בעוד שלכאורה אין לו בחירה כלל ח"ו (כפי שיש לנו) כנ"ל.

ג

ויש להוסיף בזה ע"פ מה שמבאר כ"ק אד"ש מה"מ' שלמלך ישראל אין בחירה כלל, ובלשונו הק':

כ"ק אדמו"ר שליט"א: בהמשך להמוזכר אודות "לב מלך ביד ה'", יש לחקור האם אצל מלך ישנו ענין של בחירה חפשית:

מחד גיסא - ענין הבחירה "עיקר גדול הוא והוא עמוד התורה והמצוה, שנאמר כו'", ולולי זאת, לא שייך כללות הענין דשכר ועונש, כפי שמאריך הרמב"ם בענין זה.

אבל לאידך גיסא - מקרא מלא דיבר הכתוב "לב מלך ביד ה' על כל אשר יחפוץ יטנו", היינו, שאין הדבר מסור לבחירתו של המלך, אלא כל מה שעושה הרי זה בשליחותו של הקב"ה.

ודבר זה מוכרח, לכאורה, גם מצד השכל הפשוט: גורלו של העם כולו הוא - בידי המלך. ובלשון הרמב"ם - בנוגע להלכה - "לבו הוא לב כל קהל ישראל". ומכיון שכן, הרי לא ייתכן שהקב"ה יפקיר, ח"ו את גורל העם כולו לבחירתו של "יחיד", אלא ודאי, בהכרח לומר, שהנהגתו של המלך היא - בידו של הקב"ה וברשותו, ולא מצד בחירתו של המלך.

ולכן, צריך עיון גדול, לדעתי, האם יש למלך בחירה חפשית.

הרב אליהו שליט"א: אם נאמר שאין למלך בחירה - א"כ, למה נענש שאול?!

כ"ק אדמו"ר שליט"א: בודאי שישנם ענינים שבהם ניתנה לו בחירה חפשית. . אבל, אין מכאן הוכחה בנוגע לשאר ענינים. . ובכל אופן, בודאי שינם ענינים מיוחדים שבהם מוכרחים לומר שניתנה בחירה למלך; השאלה היא, אבל, בנוגע לכללות הנהגת המלוכה במשך כל מלכותו, האם שייך בזה ענין של בחירה חפשית אם לאו". עכ"ה"ק.

והנראה מכאן, שאף שאין כ"ק אד"ש מה"מ מכריע שאין בחירה חפשית ממלך, מכל מקום נראה מדבריו שנוטה לומר כן, וזאת מכיון

ש"לב מלך ביד ה'", וגם השכל הפשוט נותן שגורלו של כל עם ישראל לא יהי' נתון לבחירה של משיהו חוץ מהקב"ה בעצמו.

ולכאורה כן הוא גם בנשיא הדור שבכל דור - שכיון שהוא הממשיך את כל ההשפעות לכל אחד מאנשי הדור, הנה לכאורה הוא בדיוק כמו המלך - ש(לכאורה) אין הקב"ה נותן לו בחירה חפשית והוא עושה רק מה שברצון הקב"ה.

[ובמיוחד ע"פ הביטוי הידוע שנשיא הדור הוא "עצמות ומהות כפי שהלביש את עצמו בגוף", וודאי שכל תנועותיו ופעולותיו מכוונים כפי הרצון דעצמות ומהות].

וא"כ מתחזקת השאלה דלעיל מהו הפירוש בזה שנשיא הדור הוא "בעל בחירה"?

ואף שגם במלך ישנם ענינים שיש לו בהם בחירה - הנה, כנ"ל נראה שהענינים שיש לו בהם בחירה הם בענינים פרטיים, ובענינים שנוגע בהם כללות העם אין לו בחירה. ובעניננו מדובר אודות הנהגת העם (שהקב"ה מינה אדם שיהי' ה"שופטיך" וה"יועציך" ובשייכות לזה הוא "בעל בחירה").

ד

והנה, בהנחה הבלתי-מוגה מהדבר מלכות הנ"ל, כתוב ענין זה ד"בעל בחירה" ביתר פירוט, וזלה"ק:

"ועד שכאו"א שמח מזה שבני ישראל זכו שהתמנה בעל בחירה ("אז אידן האבן זוכה געווען אז מ'האט ממנה געווען א בעל בחירה") ע"י הקב"ה, שבעצם הוא שופט כזה שנעלה שלא בערך ממנו, אלא שלאחרי שמנייהו ל"שופטיך" ו"יועציך" הרי הוא בעל בחירה ויורד להשפיע ולפעול בכל אחד ואחת לפי ערכו ומדריגתו".

וכאן מבואר משהו שאינו ברור כ"כ בשיחה המוגה, שמבואר כאן שלמרות שנשיא הדור הוא אחד כזה שהוא שלא בערך לאנשי הדור, הנה למרות זאת הוא יורד למקום שלנו (שאיננו בערך אליו כנ"ל), כדי להיות ה"שופטיך ויועציך", ולהשפיע לכל אחד לפי ערכו.

ומשמע מזה שזה שנשיא הדור הוא "בעל בחירה" - זהו חלק מהירידה שלו להשפיע לאנשי הדור.

וצריך להבין:

לפי זה יוצא, שבכדי שהנשיא יוכל להשפיע לאנשי הדור, צריך הוא לרדת ממריגתו להיעשות "בעל בחירה", היינו לרדת למדריגתנו אנו, שאנו בעלי בחירה. וצריך להבין מדוע צריך הנשיא לרדת להיות "בעל בחירה"?

ה

ובכדי להבין זה, יש להקדים תחילה ב' שאלות כללית:

א. האם לעובדה שנשיא הדור הינו 'בעל בחירה' ישנה בכלל איזו שהיא השלכה ונפקא מינה לענינו של נשיא הדור דוקא או שזו בסך הכל עובדה פשוטה הנגזרת מכך שנשיא הדור הינו אדם גשמי וממילא ככל אדם הינו בעל בחירה.

ב. באם תימצא השלכה מסוימת השייכת לענין נשיא הדור דוקא מצד היותו בעל בחירה, יש להבין מה המקום להדגיש זאת בשיחה זו דוקא ובקטע זה העוסק בהוראה על הפרסום על נשיא ונביא הדור, הוראותיו עצותיו ונבואותיו "לכל אנשי הדור".

ובקובץ 'הערות התמימים ואנ"ש' דחח"ל צפת⁷ ביאר זאת הת' י.ב בהקדים מ"ש הרמב"ם בפירוש המשניות⁸:

"היסוד החמישי - שהוא יתברך הוא הראוי לעבדו ולגדלו ולהודיע גדולתו ולעשות מצוותיו, ושלא יעשה כזה למי שהוא תחתיו במציאות מן המלאכים והכוכבים והגלגלים והיסודות ומה שהורכב מהם, לפי שכולם המוטבעים על פעולתם אין משפט ובחירה אלא לו לבדו השם יתברך. . אלא אליו בלבד יכוונו המחשבות ויניחו כל מה שזולתו".

וניתן להוציא מל' הרמב"ם שני ענינים כלליים אותם שולל ביחס האדם אל הכוכבים והגלגלים, דרכם מעביר ה' את השפע לעולם: א. עבודת אותם ממוצעים - "שהוא יתברך הוא הראוי לעבדו. . ולעשות מצוותיו"

(7) גליון קמא ע' 95 ואילך.

(8) הקדמת פרק 'חלק'.

ב. עיסוק ופרסום אודות גדולתם - "שהוא יתברך הראוי . לגדלו ולהודיע (ולפרסם) גדולתו". ובחסידות⁹ מבואר, שלאמיתו של דבר - העבודה להם, והעיסוק בגדולתם (אף ללא עבודה להם) - זהו ענין אחד של עבודה זרה בדקות, הנובעת מהחשבתם כמציאות בפני עצמה (היפך האמת שהינם רק כ'גרזן ביד החוצב בו').

ובספר היד החזקה¹⁰ מבאר הרמב"ם את טעותם של דור אנוש - הראשונים שהחשיבו את הכוכבים והממוצעים ועסקו בגדולתם וחלקו להם כבוד: "בימי אנוש טעו העם טעות גדול, ונבערה עצת חכמי הדור ההוא. אמרו, הואיל והאלקים ברא כוכבים אלו וגלגלים אלו להנהיג את העולם, ונתנם במרום וחלק להם כבוד והם שמשים המשמשים לפניו, ראויין הם לשבחם ולפארם ולחלוק להם כבוד . . . כיון שעלה דבר זה על לבם התחילו לבנות לכוכבים היכלות ולהקריב להם קרבנות ולשבחם ולפארם בדברים ולהשתחוות למולן".

והנה, כ"ק אדמו"ר ה'צמח צדק'¹¹ דן לעומק בטעותם של דור אנוש ומבאר בזה ביאורים עומק לפנים מעומק, ובדבריו מקשה אודות קביעת הרמב"ם ששיטת דור אנוש הינה "טעות גדול", והרי הגמרא¹² מביאה את "הא דאמרי אינשי" ש"חמרא למרא וטיבותא לשקיה" (היין - לאדון, התודה - למוזג) וכפי שמבאר רש"י¹³ "היין של מלך הוא והשותין אותו מחזיקין טובה לשר המשקה ולא למלך".

ובהמשך הגמ' מוכיח רבה בר מרי לשון זו של בני אדם, ומביא לה סימוכין מן הכתובים המדברים אודות סמיכת יהושע ע"י משה: "וסמכת את ירך עליו"¹⁴, "ויהושע בן נון מלא רוח חכמה כי סמך משה את ידיו

9 ראה בדרך מצוותיך המובא לקמן, ועוד.

10 הלכות ע"ז פ"א ה"א.

11 בס' טעמי המצוות, ביאור מצוות מילה.

12 בבא קמא צב, ב.

13 ד"ה 'חמרא למרי'.

14 פינחס כז, יח.

עליו¹⁵, שרואים ש"תלה החכמה והגדולה במשה כאילו הוא נותנה ליהושע, והיא אינה אלא מפי הקב"ה¹⁶.

ואם כן, לכאורה ניתן לתלות "החכמה והגדולה" בכוכבים והגלגלים דרכם הקב"ה משפיע לעולם, ומדוע כתב הרמב"ם: "בימי אנוש טעו העם טעות גדול"?

ומבאר שם כ"ק אדמו"ר ה'צמח צדק', שיש לחלק ולהבדיל בין פתגם העולם הנ"ל העוסק בשר 'בעל בחירה' שביכולתו להחליט האם להעביר את השפע אם לאו - שאז יש לתת לו תודה על טוב בחירתו, וכן בנוגע למשה רבינו "תלה החכמה והגדולה במשה" על שבחר לסמוך על יהושע את ידיו, היות והינו 'בעל בחירה'. אך הכוכבים והגלגלים שאינם בעלי בחירה, להם אין להודות כלל.

והנה נמצא מדברי כ"ק אדמו"ר ה'צמח צדק' הללו, שלגבי בעל בחירה דרכו עובר השפע שייך וראוי להחזיק לו טובה, לייחס אליו ולתלות בו את השפעת הטובה. וכל זאת מצד שהינו בעל בחירה.

וביאר הת' הנ"ל, שלכאורה הדברים נכונים לא רק לגבי החזקת טובה וכיבוד הממוצעים בעלי הבחירה, אלא גם לגבי הודעת ופרסום גדלות הממוצעים, שאף היא מותרת וראוי מצד שהינם 'בעלי בחירה'.

ועל פי כל הנ"ל יישב הת' הנ"ל את השאלות שהוקשו לעיל, שלכל לראש מובן בפשטות שעוברת היותו של נשיא הדור 'בעל בחירה' משפיעה על יחס אנשי הדור אליו, שרק מחמת זה החזקת טובה אליו ועיסוק בו ובגדולתו אינו סותר חלילה לאחד מי"ג עיקרי אמונה של הרמב"ם.

וכמו כן מובן בפשטות מדוע בשיחה נדירה וייחודית זו העוסקת כולה ביחס לשופט היועץ והנביא - נשיא הדור, ובשיחה זו גופא בקטע זה בו מסכם כ"ק אד"ש מה"מ את הדברים ומורה "להודיע (לפרסם) גדולתו" של נשיא דורנו, לעסוק בה ולפרסמה בקנה מידה הכי נרחב - "לכל אנשי הדור" מדגיש לכל לראש שאין בדבר שום חשש וספק, שהרי איירי ב'בעל בחירה'¹⁷.

(15) ברכה לד, ט.

(16) רש"י שם (בבא קמא) ד"ה ויסמוך את ידיו.

(17) בביאור זה בכללות יש להדגיש - שאין המדובר ח"ו אודות "עבודה"

ובפשטות ביאור זה הוא דוחק ביותר, ועוד זאת שאפשר לבאר את
כהנ"ל באופן פשוט יותר, וכדלקמן.

י

וי"ל הביאור בכל הנ"ל:

הענין ד"בעל בחירה" שישנו אצל נשיא הדור, אינו ירידה ח"ו
ממדרגתו הקודמת (קודם שנהי' נשיא הדור), אלא זוהי עלי' למדרגה
נעלית יותר, שקודם לכן לא הי' לו "בחירה", ועכשיו יש לו.

והביאור בזה:

ה"בחירה" של נשיא הדור אינה בנוגע להנהגתו הוא (כפי שמוכן
בפשטות), אלא ה"בחירה" שו היא בנוגע להשפעה שלו לאשני הדור,
שהוא בוחר כיצד להשפיע לכל אחד לפי ערכו ולפי המגיע לו.

והיינו שקודם שנהי' נשיא הדור לא הי' לו כח לבחור למי להשפיע
וכיצד להשפיע, ולאחר שנהי' נשיא הדור, קיבל את הכח, ונהי' "בעל
בחירה" להשפיע לכל אנשי דורו (שהנשיא הוא ה"רעיא מהימנא" ומשפיע
לכל אנשי דורו בגשמיות וברוחניות).

ז

אלא שלכאורה ניתן עדיין להקשות, מדוע קודם שנעשה נשיא הדור לא
הי' יכול לבחור את ההשפעה, ולאחמ"כ יכול, והרי לכאורה על כל צדיק
נאמר "צדיק גוזר והקב"ה מקיים", ולכ"א ישנה היכולת לברך ולהשפיע?

והביאור בזה הוא (בדא"פ), שקודם שנעשה נשיא הדור, הי' יכול
להשפיע לכ"א רק לפי מה שמגיע לו ונקבע לו מלמעלה, ולאחר שנהי'
נשיא הדור יש לו הבחירה (וכמוכן שאי"ז הוא, אלא שזהו בכח עצמו"ה
המתלבש בגופו) והיכולת 'לבחור' להשפיע לכל הדור.

ולכאורה זהו אותו ההפרש בין "שופט" סתם, שדן באופן ד"ייקוב
הדין את ההר" ונותן לכ"א ע"פ המגיע לו, ובין "שופטיך" שזהו באופן

לממוצעים שהם בעלי בחירה (שהרי גם להם אין שליטה וממשלה מצד עצמם ח"ו),
אלא רק כיבוד ועיסוק בגדולתם, ופשוט.

שנותנים לכ"א כמה שהוא צריך ולפי ערכו וכו' (כפי שמבאר בארוכה בדבר מלכות שם)¹⁸.

"שופט ונביא בכל דור"

א' התמימים

בדבר מלכות ש"פ שופטים ה'תנש"א, מבאר כ"ק אד"ש מה"מ בארוכה שבכל דור ישנו נשיא הדור, ומשווה זאת לאבן השתי', שגם היא קיימת באופן נצחי בכל דור.

וזלה"ק: "שמגלה את עצמו "בקרבו" ע"י "נביא אקים להם גו' כמוך", נשיא הדור ש"הוא הכל", "צדיק יסוד עולם", ע"ד אבן השתי' – שנמצאת במקום מסויים בעולם הזה הגשמי, וקיימת תמיד בלי שינויים (אפילו לא השינוי דגניזה, כהארון שנגנו וכיו"ב), ע"ד שופט ונביא שקיים (נצחי) בכל דור (כסימן לגילוי אלקות בעולם באופן תמידי) – שממנה הושתת כל העולם כולו".

ולכאורה צריך להבין מה שמבאר שבכל דור ישנו "שופט ונביא", ולכאורה מפורש בגמרא שבזמן ביהמ"ק השני "פסקה נבואה", וכפי שהביא זאת כ"ק אד"ש מה"מ בדבר מלכות זה לעיל? ואף שלאחר כמה וכמה שנים חזרה הנבואה לישראל (כפי שמבאר בארוכה), הנה ודאי שהיתה תקופה של כמה מאות שנים שלא היתה נבואה בישראל, וצריך להבין א"כ מהו הפירוש בזה שישנו "שופט ונביא שקיים (נצחי) בכל דור"?

וביותר אינו מובן, דבפשטות כוונת כ"ק אד"ש מה"מ היא לבאר שבכל דור ישנו נשיא הדור, וכפי שמבאר בחצע"ג "כסימן לגילוי אלקות בעולם באופן תמידי", שזהו ענינו של נשיא הדור כמובא ומבואר בארוכה בתורת החסידות, ומהי השייכות של "נביא" לזה?

ואי אפשר לבאר שכוונתו שענין הנבואה בכללות ישנו בכל דור ודור

18) וזהו ע"ד מה שיהי' אצל משיח צדקנו שידון (לא באופן ש"אין לדיין אלא מה שענינו ראות, אלא) באופן ד"מורח ודאין", וק"ל.

(כפי שמבאר לפנ"ז שענין הנבואה לא פסק לעולם, ורק שבפועל לא היו תמיד נביאים) - כיון שכותב מפורש שמדבר אודות "נשיא הדור", שהוא אדם גשמי שישנו בכל דור, והוא ה"שופט ונביא שקיים . . בכל דור"?

והעירני ח"א, דבדוחק אפשר לבאר בב' אופנים:

א. כוונת כ"ק אד"ש מה"מ היא שבכל דור ישנו או שופט או נביא, ובאמת בדורות רבים לא הי' זה נביא כי אם שופט.

ב. באמת בדורות רבים לא הי' נביא, אלא שבדורות האחרונים התחיל להיות נביא בכל דור (כפי שמבאר שרבותינו נשיאנו היו נביאים), ומאז שהתחיל זאת ישנו בכל דור שופט ונביא.

אלא שב' תירוצים אלו הינם דוחק, וצ"ע, ואבקש מקוראי הגליון להעיר בזה.

נגלה

"רש"י לשיטתי' - פשוטו של ש"ס"

הת' שלום דובער שי' ליפש
והת' יוסף שי' הלוי סגל
'קבוצה' - 770 בית משיח

א

ידועים דברי כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, בנוגע לפירוש רש"י - שענינו הוא "פשוטו של ש"ס", וזלה"ק:
"בפירוש רש"י - פשוטו של ש"ס [כשם שפירושו עה"ת הוא פשוטו של מקרא, כידוע בכללי רש"י שבפירושו על הש"ס אינו "פסקן" כי אם "פרשן"]".

והנה, בב' הספרים שי"ל בשנה זו ע"י ישיבתנו הק'¹, נתבאר בפרש"י במסכתין, בכו"כ דוגמאות מפירושו לגבי ביאורי מפרשים אחרים על אתר, בהם ניתן לראות בבירור כי הוא אכן מעדיף את הפירוש הפשטני, על פני פירושים אחרים אף שהם מסתדרים יותר עם הסוגיא בכללות וכן עד"ז וכיו"ב.

ולקמן ננסה בדא"פ להביא דוגמא נוספות לזה מסוגיין בפרק שלישי הנלמד בתקופה זו, וכדלקמן.

ב

בפרק שלישי (ס, א) איתא בגמ', במקרה אודות ר' זירא, שלקח את

---

(1) 'קובץ פלפולים - שבעים שנה' ח"א וח"ב.

הקרקע שרב גידל הי' מחזר לקנותה - ששאל ר' יצחק נפחא את ר' זירא: "עני מהפך בחררה ובא אחר ונטלה הימנו מאי, אמר לי' נקרא רשע".

ומפרש רש"י: "מחזר אחרי' לזכות בה מן ההפקר או שיתננה לו בעל הבית". ובתוס' על אתר (ד"ה עני) מביא את פרש"י, שקאי בחררה של הפקר, ומקשה עליו וז"ל:

"וקשה מהא דתנן בשנים אוחזין (ב"מ י, א) ראה את המציאה ונפל לו עלי' או שפירש טליתו עלי' ובא אחר ונטלה הרי היא שלו וכן הא דקאמר התם (שם) מי שליקט מקצת הפאה ופירש טליתו עלי' מעבירים אותו הימנה ואמאי עני מהפך בחררה הוא?"

וע"כ מכריח התוס' כשיטת ר"ת: "דאיסור דמהפך דנקט הכא לא שייך אלא דוקא כשרוצה העני להרויח בשכירות או כשרוצה לקנות דבר אחד וחבירו מקדים וקונה והוי דומיא דרב גידל ומש"ה קאמר דנקרא רשע כי למה מחזר על זאת שטרח בה חבירו ילך וישתכר במקום אחר אבל אם היתה החררה דהפקר ליכא איסור שאם לא זכה בזאת לא ימצא אחרת".

ובדא"פ ניתן לחלק ולבאר כאן ע"פ השיחה דלעיל, שלשיטתי' דרש"י שמפרש "פשוטו של ש"ס" אזי מעדיף לפרש שעני שמהפך בחררה, בפשטות זהו בסתם חררה של הפקר - כפי שמשמע מלשון הגמ'.

ואף שפירוש זה (שהחררה הינה של הפקר) אינו מסתדר עם דברי הגמ' בב"מ כמובא לעיל בדברי התוס', ועד שקושיא זו מכריחה בתוס' לפרש כר"ת שסובר להיפך ממש ש"אם היתה החררה הפקר - ליכא איסור כלל", אעפ"כ מעדיף רש"י לפרש כדרך הפשט - שבדרך כלל כאשר מוזכר שעני נוטל חררה, זוהי סתם חררה של הפקר.

ג

והנה, ניתן להקשות על כל הנ"ל, שהרי רש"י בפירושו ממשיך מיד "או שיתננה לו בעל הבית" - כלומר, שאין רש"י מכריח בפירושו שזהו מן ההפקר, אלא מפרש ג"כ כשיטת ר"ת "כשרוצה העני להרויח בשכירות"?

ואף את"ל, שמה שפירש רש"י (באפשרות השני') שבעל הבית נתן לעני את החררה, אין זה דומה לפירוש ר"ת, שסובר שהשכיר העני את עצמו ע"מ לקבל חררה זו - משא"כ בנדון דידן שנתן לו הבעה"ב, שזהו מצוי יותר וייתכן שזהו עדיין מוגדר כ"פשוטו של מקרא" -

הנה, מדברי הרא"ש (על אתר) בלשונו, שמביא את פירושו של ר"ת, משמע במפורש שגם לפי ר"ת מדובר שבעה"ב הוא שנתן לעני את החררה תמורת השכירות, וזה לשונו: "ונראה לר"ת ז"ל . . . והיינו עני המהפך בחררה, שממציא עצמו אצל בעל הבית שממציא עצמו אצל בעל הבית לעובדו, כדי שיתן לו לפעמים חררה". ומשמע במפורש שזהו אותו פירוש שמביא רש"י הנ"ל.

וא"כ אהדרא קושיא לדוכתא, מדוע מביא רש"י גם את פירוש זה שאינו ע"ד הפשט, שהרי בפשטות הדברים משמע שהי' מהפך בסתם חררה (ולא שהשכיר עצמו לבעה"ב וכו') ובאותה חררה שנתן לו תמורת זה, בה הי' מהפך), ומדוע א"כ מביא פירוש זה?

וממה נפשך: באם אכן פירוש זה אינו ע"ד הפשט מדוע הביאו רש"י, ואם תמצי לומר שזהו אכן ע"ד הפשט – מדוע הביא בתחילת דבריו הפירוש הא' "מחזר אחרי" לזכות בה מן ההפקר" ולא פירוש זה בלבד?

ובדא"פ אולי הי' ניתן לומר שאכן שני הפירושים המובאים ברש"י הם בפשוטו של ש"ס, היות ששניהם מצויים אצל עניים – אלא שפירוש הא' יותר קרוב ומסודר בפשט הדברים (שהרי בגמ' אין מוזכר מה עשה העני לפנ"כ, שהשכיר עצמו לבעה"ב וכו') אלא רק שהי' מהפך בחררה, בסתם חררה של הפקר), ולכן מביא שניהם, אלא שבזה גופא מביאו ראשון.

או שמא ניתן לבאר, שרק פירוש הראשון שמביא, הינו ע"ד פשוטו של ש"ס, ואילו הפירוש שלאחריו הינו שלא ע"ד פשוטו של ש"ס – ע"ד בפירושו על התורה, שמביא מספר פעמים בפירוש הא' "פשוטו של מקרא", ובפירוש לאחריו "ורבותינו דרשוהו" וכו"ב, שלא ע"ד הפשט.

וצ"ע ובירור בזה, ואשמח לשמוע דעת הקוראים בזה.

"אחי' השילוי לוי הי'" (גליון)

הרה"ת מנחם מענדל שי' פרבר
צפת עיה"ק, אה"ק

בדבר ההערה של הת' מ.מ.ב, מה ראה הרמב"ם להדגיש שאחי'

השילוני הי' לוי? נראה בפשטות לומר (ולכאורה על יסוד דבריו בעצמו בהערתו):

הרמב"ם רוצה בסדר הדורות להדגיש מי קיבל ממי, וכאשר ישנו א' שקיבל מכמה הרמב"ם גם מציין זאת (עיי"ש בהקדמת הרמב"ם), ולכן, הרמב"ם מציין שאחי' השילוני קיבל גם ממשה בקטנותו וגם מדוד.

ובכדי לבאר היאך קיבל אחי' ממשה וגם מדוד? לכן מדגיש שהי' מיוצאי מצרים (ולכן קיבל ממשה) ובכל זאת זכה להכנס לארץ ולקבל מדוד - כיון שהי' לוי.

וק"ל.

הלכה ומנהג

"על כיסוי הדם בעפר" – נוסח ברכת כיסוי הדם¹

הרה"ת שלום דובער שי' דיקשטיין
שו"ב מלבורן, אוסטרליה

א

בעמדנו בימים הסמוכים לחודש השביעי המשובע גם במצוות שאינן יומיומיות אצל רוב אנ"ש, ובכללן – מצוות כיסוי הדם, שמתאפשרת בשחיטת הכפרות בערב יום הקדוש, מוגש כאן בירור נוסח ברכה זו על פי מנהגנו.

בשמ"ח (סימן כח ס"ג) כותב: קודם שמכסה צריך לברך "אשר קידשנו במצוותיו וציוונו על כיסוי דם בעפר", עכ"ל. ובתבו"ש (סק"ב) מאריך לבאר מדוע יש להוסיף את המילה "בעפר" (כפי שכתוב בטור ובשו"ע, ולא כפי דעת הרמב"ם, שכתב "על כיסוי הדם" בלבד).

אמנם בטור, וכן בשו"ע מהדורת "מכון ירושלים" (שם ס"ב) הנוסח הוא "על כיסוי הדם בעפר", ובהגהות והערות שם מציין שאכן יש שינויי גירסאות בזה ובדפוסים מסויימים נכתב "על כיסוי דם בעפר", ומשם כנראה לקח בעל השמ"ח את גירסתו.

ובספר "תורת זבח" (לר"ש גאנצפריד) סי"ד ב"העלה שלמה" סק"א

---

(1) מתוך הספר "שמלה חדשה עם לקט בגדי מלכות" – פסקי רבותינו נשיאינו בענייני שחיטה ובדיקה במקומות שדעתם שונה מדעת השמ"ח, הנמצא בדפוס וי"ל בקרוב אי"ה.

הביא ראשונים רבים שדעתם היא שיש לומר "הדם", וז"ל: "הדם בה"א הידיעה, והכי מסתבר להורות דלאו כל דם צריך כיסוי – רק דם השחיטה מחי' ועוף. ואמנם בפוסקים האחרונים ז"ל נשמטה הה"א ולא ידעתי למה, ולענ"ד ראוי להחזירה לישנה", עכ"ל.

ולדעת רבותינו נשיאינו:

א. "באתי בזה להעיר ולספר מה שסיפר לי הרה"ח שמואל ע"ה הלפרין . . בהיותו תלמיד בתו"ת ה' הולך רגלי בכל יום חמישי ל... מקום נאות דשא שם שהה כ"ק אדמו"ר הרשב"ב נ"ע לשחוט עבורו עוף לכבוד שבת קודש. כמובן שהי' מכבד את כ"ק אדנ"ע בברכת כיסוי הדם. בשמעו שכ"ק אדנ"ע מברך (על כיסוי) הַדָּם בעפר, בהיותו צעיר לימים נזרקה מפיו בלשון תמי' – הרי כתוב "דם בעפר" בלא ה'. כמובן . . התחרט מיד על פליטת הפה . .

אך כ"ק אדנ"ע הסביר לו: כן הדבר, אבל הרמב"ם כתב "הדם", זאת אומרת – דם הידוע, דם חי' ועוף.

הרה"ח ר' שמואל ע"ה הנ"ל ה' מקובל כבר סמכא שיש לסמוך ולקבל דבריו (עדות הרה"ח הרב מנחם מענדל אהרונוב שי' שו"ב, מזקני החסידים המתגורר כיום בטורונטו, קנדה, כפי שהתפרסמה בגליון "התקשרות" א'סה, וכן שמעתי מפיו – ושוב הוסיף, שיש לומר בפתח תחת הה').

ב. בגליון הנ"ל תפ: "כן (כיסוי הדם בעפר – המלקט) הקפיד לומר השו"ב הוותיק הרה"ח ר' יעקב יוסף רסקין ע"ה, מפי בנו השו"ב הרה"ח ר' מנחם מענדל שי' (ע"ה) רסקין, וכמדומה לו שאביו שמע זאת מפי כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע", ע"כ.

ג. הרב יעקב שי' קרוגליאק ערך בירור מקיף בענין זה, ולהלן מסקנותיו שבהן הואיל לשתף אותי: 1. באופן כללי, הוא שמע משוחטים ותיקים שמברכים "על כיסוי הדם", וכן שמע גם מאחד מבני משפחת לנדא. 2. גם כמה מזקני אנ"ש בנחלת הר חב"ד שמעו שהברכה שאותה אמר הרבי הרשב"ב הייתה שונה מהנוסח הרגיל (אם כי לא זכרו להגיד את הנוסח המדויק). 3. מא' מהנ"ל שמע, שהרבי הריי"ץ ביאר בנוסף על הנ"ל, שסיבת אמירת "הדם" היא להבהיר, שהדם כאן הוא הדם המיוחד, דם הנפש הטעון כיסוי. 4. הרב יצחק יהודה ירוסלבסקי שי' אמר לו שגם כ"ק

אד"ש בירך (בערב יום הכיפורים) בנוסח זה ("על כיסוי הדם בעפר"), ולאור זאת – כך הוא עצמו נוהג.

ואף כי שמעתי מהרב יצחק הכהן קוגן שי', שקיבל מר' רפאל נימוטין ע"ה שנוסח הברכה הוא "על כיסוי דם בעפר" בדווקא, ובספר "הכשר שחיטה ובדיקה" של הרב דובער ע"ה קרסיק (מגדולי רבני חב"ד בדור כ"ק אדמו"ר הצ"צ) כותב (סימן ב סעיף יא) "וצריך להגיד הדם בה"א", וכותב בס"ק יג "כן הוא בתוספתא וירושלמי וכל פוסקים הראשונים, להורות דלא כל דם צריך כיסוי – רק דם השחיטה מחי' ועוף, וחלילה לנו לשנות הנוסחא המקובלת לנו מהטור והמחבר ושאר אחרונים, רק יאמר על כיסוי דם בעפר" - הרי שראשית, הנוסח בטור והשו"ע אינו מוחלט כאמור, ושנית – אין אחר דברי ומעשי רבותינו נשיאינו כלום, ולאור בירור האופן בו בירכו ניתן לקבוע שנוסח ברכת כיסוי הדם, למנהגנו, הוא "על כיסוי הדם בעפר".

חֲסִידוֹת

ב' מטרות בברכת "ויתן לך"

הת' אברהם שי' הכהן כץ
'קבוצה' - 770 בית משיח

במאמר ד"ה 'מחר חודש' תשל"א, שואל כ"ק אד"ש מה"מ עה"פ "ויתן לך האלוקים מטל השמים ורוב דגן ותירוש" כך:

"גם אינו מובן דאיתא במד"ר, מטל השמים זו מקרא ומשמני הארץ זו משנה דגן זו תלמוד וכו', וצ"ל מהו הענין שברכו בתורה דלכאורה אינו שייך ברכה ע"ז, שהרי התורה היתה ניתנת לישראל בלא"ה במ"ת. דהלא תחלת הכוונה בהתהוות העולמות הי' בשביל התורה, כמארז"ל עה"פ בראשית ברא וגו', בשביל ישראל שנק' ראשית כו' ובשביל התורה שנק' ראשית כו', שהתורה נקבעה בטבע הבריאה ובאופן של תנאי דכשבטל התנאי בטל הדבר, וכדאי' בגמ' ע"פ ויהי ערב גו' יום הששי, תנאי התנה הקב"ה כמע"ב אם יקיימו ישראל את תורתו וכו', והיינו כו' דכתיב משמים גו' ארץ יראה ושקטה כו' בתחלה יראה ולבסוף שקטה, וא"כ הרי היתה נתינת התורה ענין המוכרח ואיך שייך ברכה על זה".

והיינו, שאינה מובנת מטרת הברכה "ויתן לך" כברכת התורה, והרי התורה הוא הדבר ההכרחי ביותר לקיום העולם, ומה שייך ברכה ע"כ?

ולאחר שמביא ביאור אחד ודוחהו, מביא ביאור נוסף שאף אותו דוחה לאחמ"כ, וזלה"ק:

"ולכאורה הי' אפשר לתרץ, שזה הי' להקס"ד של יצחק, שבקש לברך את עשו, ולכן ברכו בתורה שחשב שעיי"ז יתברר בעצמו, ולעשו שייך ברכה ע"ז, כי התורה היא מוכרחת רק לישראל".

52 והיינו, שמטרת ברכת יצחק "ויתן לך" הינה מצד הקס"ד של יצחק

לברך את עשו על מנת לבררו; אך דוחה זאת כ"ק אד"ש מה"מ - "אבל מ"מ אינו מובן, הלא לפועל ניתנו הברכות ליעקב, וכמ"ש עתה לקח ברכתי, ועושים מענין הברכות ענין גדול וכו', ולפי"ז אינו מובן מהו ענין הברכה ליעקב בתורה כו".

ומיד לאמח"כ מביא כ"ק אד"ש מה"מ את הביאור הסופי, שמטרת הברכה הינה עבור לישראל לעניין היגיעה בתורה, וזלה"ק:

"אך הענין הוא, דהתורה כמו שניתנה במ"ת היא בחי' התורה כמו שהיא מצ"ע, אבל ברכת יצחק הי' על ענין היגיעה בתורה, שעז"נ יעשה למחכה לו, ואי' בזהר אינון דדחקין למלה דחוכמתא, שע"ז מגיעים למע' מבחי' התורה כמו שהיא מצד עצמה. דהתורה מצ"ע היא חכמתו של הקב"ה, ולמע' יותר היא בחי' חכמה סתימאה, וע"י היגיעה מגיעים לבחי' עזן וכו' שעז"נ עין לא ראתה גו' כנ"ל, שהוא למע' לגמרי מבחי' החכמה".

וממשיך שם: "ועפ"ז מובן גם הקס"ד של יצחק שרצה לברך את עשו בכדי שיתברר, דלכאורה איך מתאים זה עם הברכה, אלא שע"י הברכות שברך ליעקב בענין היגיעה בתורה ע"ז ניתן הכח לברר את עשו, דמכיון שע"י היגיעה ממשיכים מבחי' עזן ע"כ יכול לברר לא רק קליפת נוגה אלא גם הניצוצות שבג' קליפות הטמאות".

והיינו, שבתשובת כ"ק אד"ש מה"מ מצינו ב' עניינים: א. מטרת הברכה הינה על היגיעה בתורה. ב. שעפ"ז מובן גם מדוע הי' קס"ד ליצחק לברך את עשו הואיל ורצה לבררו, וע"י עניין היגיעה בתורה שברך את יעקב נפעל גם בירוורו של עשו.

ויש להעיר ע"כ, אשר בהסתכלות שטחית בתשובת כ"ק אד"ש מה"מ משמע, אשר תשובה זו היא התשובה הסופית על השאלה - מהי מטרת ברכת "ויתן לך", והיינו עניין היגיעה בתורה, וממילא נדחה ניסיון התשובה שלעיל (בתחילת המאמר) שמטרת הברכה הייתה לפי הקס"ד של יצחק לברר את עשו,

[והא שמביא בתשובה הסופית בנוגע לקס"ד של יצחק לברר את עשו, אי"ז כחלק מהתשובה על השאלה, אלא הסתעפות המגיעה כתוצאה מעניין היגיעה בתורה - שזו מטרת ברכת "ויתן לך"],

אך בעומק יותר ניתן לומר, אשר תשובתו הסופית של כ"ק אד"ש

מה"מ אינה דוחה את הניסיון לתשובה הראשוני, כ"א אדרבה מכניסו כחלק מהתשובה ממש. והיינו, שמטרת ברכת "ויתן לך" הינה בראש ובראשונה (א) על עניין היגיעה בתורה אצל ישראל, וכן (ב) על הקס"ד של יצחק לברר את עשו.

אלא שבניסיון התשובה הראשוני לא ביאר כ"ק אד"ש מה"מ כיצד מסתדר הקס"ד של יצחק לברך את עשו עם ה'בפועל' (שבירך את יעקב), ולכן דחה זאת, אך לאחר שביאר שהקס"ד לברך את עשו אינה סותרת לברכת יעקב (הואיל ומברכת יעקב נמשך בירורו של עשו) הרי שחלק ממטרת ברכת "ויתן לך" הוא מצד הקס"ד של יצחק לברך את עשו.

ולפי המבואר במאמר זה (וצ"ע בשאר המאמרים ושיחות הקודש) נמצא שישנם ב' מטרות בברכת יצחק: א. ברכת בני" על עניין היגיעה בתורה. ב. ברכת יצחק לברר את עשו (באמצעות ברכת יעקב). ולא באתי אלא להאיר.

ביאור ויישוב לשון הזוהר

הרב יפתח יעקב שי' לוזי'
משמר הירדן, אה"ק

כתיב בזוה"ק (ח"א דכ"ז ע"א): "וימררו את חייהם בעבודה קשה - בקושיא, בחומר - בקל וחומר, ובלבנים - בלבון הלכתא, ובכל עבודה בשדה - דא ברייתא".

והנה הזוהר דגמירי לי' הכא בבחינת נוטריקון וכנראה במוחש ברישא לדעיל (ד"קושיא" הוא מלשון "עבודה קשה"), והנה לכאורה קצת קשה אי' הוא הנוטריקון והדמיון הלשוני בסיפא - "ובכל עבודה בשדה - זו ברייתא"?

והנה אולי יש לבאר זה ע"פ דברי כ"ק אד"ש מה"מ¹: "והביאור הוא: הטעם שנקראו הברייתות בשם זה הוא כי "ברייתא" הוא מלשון "חוק";

(1) ספר השיחות תשמ"ט ח"ב ע' 481.

דהיינו, שמימרות אלה "נשנו מחוץ למדרשו (של רבנו הקדוש), כי תרגום חוץ - מִבְּרָא".

וא"כ עפ"ז אתי שפיר ודמי מילתא למילתא דהא "כל עבודה בשדה" - בחוץ, דמי לה ל"ברייתא" שפירושה המילולי והרעיוני הוא - חוץ.

והנה אם שפיל לסיפא דמימרא הנ"ל יש לשנות ולשאול התם נמי: "את כל עבודתם וגו' דא משנה". ולכאורה עולה בשנית הקושיא וגם ניצבה - מהו הקשר המילולי וכדומה כנ"ל בין "את כל עבודתם אשר עבדו" לבין "משנה"?

והנה ע"ד מאי דפריקי' לן לעיל נמי איכא למימר הכא לאור ביאור אדמו"ר מהר"ש²: "והיינו ע"י בחינת עובד אלקים שהוא על דרך בחינת עורות עבודים, והיינו ע"י שונה פרקו מאה פעמים ואחת שהוא יותר מרגילותו ע"י זה נעשה עובדאלקים". עד כאן לשונו הקדוש.

והנה עפ"ז י"ל בדא"פ שזהו הקשר ביניהם - "בכל עבודתם אשר עבדו" מורה על עבודה חוזרת ונשנית בדיוק כמו "משנה" עלי' חוזרים ושונים.

(2) תורת שמואל תרל"ט ח"א ד"ה "ראה ריח ניחוח בני" סל"ג.

לעילוי נשמת

שמואל בן חביבה

רחמים בן עליזה חנה

יה"ר שיזכו לעליית הנשמה הכי עיקרית

בהתלבשותה בגוף הגשמי

בהתגלות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

תיכף ומיד ממש!

לזכות

יסכה שרה בת סימה

לזרעא חיא וקיימא

לזכות
החתן התמים
ישראל ניר שי'
אשכנזי

לרגל בואו בקשרי השידוכים עם ב"ג תחי'

יה"ר שיהי' זה בנין עדי עד
על יסודי התורה והמצוה,
כפי שהם מוארים במאור שבתורה
זו תורת החסידות

מוקדש ע"י חבריו לקבוצה תש"פ